

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Primer trimestre de 2002

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Primer trimestre de 2002

Realització:

Alejandro Valdivia Schneider
Maria Marqués Caldentey
Bartomeu Alcover Bisbal

Coordinació:

Tomás Méndez Reyes
Director general de Programació i Ordenació Econòmica

Bartomeu Alcover Bisbal
Cap del Servei de Conjuntura i Planificació

Base de dades:

Amelia Cabellos Barreiro

A debat

Coordinació:

Tomás Méndez Reyes
Director general de Programació i Ordenació Econòmica

Maria Marqués Caldentey
Cap del Servei d'Hisenda Pública

**Direcció General de Programació i Ordenació
Econòmica**

Conselleria d'Hisenda i Pressuposts
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Any 2002

C/ Palau Reial, 17
07001 Palma
Illes Balears

Telèfon: +34 971 176 072

Fax: +34 971 176 074

Adreça electrònica: dgpoe@dgpoe.caib.es

Edita:

Disseny i maquetació: D17

Dipòsit Legal: PM-1214-2002

	Pàgina
Trets principals	5
1. Internacional	6
1.1 Economia mundial	6
1.2 Unió Europea	8
2. Espanya	10
3. Balears	12
3.1 Sector agrari i pesquer	12
3.2 Indústria i energia	13
3.3 Construcció	14
3.4 Serveis	16
3.5 Consum i inversió	24
3.6 Preus i salaris	25
3.7 Mercat de treball	29
4. Mallorca	30
5. Menorca	32
6. Pitiüses	34
Notes, fonts i abreviacions	36
Agraïments	36
A debat	37
Què s'enten per qualitat de vida? Com es pot mesurar?	37

**Principals indicadors econòmics
Primer trimestre de 2002**
Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

	ZONA EURO	ILLES BALEARS
Producte Interior Brut (PIB)	0,1%	1,3%
Inflació (<i>març</i>)	2,5%	3,6%
Taxa d'atur	8,4%	8,2%

- Les economies americana i europea es recuperen molt lentament (pàgs. 6 a 9)
- Espanya continua creixent, encara que feblement (pàg. 10)
- L'alentiment de la recuperació afecta les previsions per a Balears (pàg. 12)
- La desacceleració de la inversió i del sector de la construcció afecta la indústria de les Illes (pàgs. 13, 14 i 24)
- Augmenta el turisme britànic i disminueix l'alemany (pàg. 18)
- La major part de destinacions turístiques mediterrànies pateix una disminució en el nombre de viatgers (pàg. 19)
- En el conjunt d'Espanya, augmenta considerablement el nombre de viatgers que entren per carretera i tren, mentre que minva el dels que ho fan amb avió o vaixell (pàg. 19)
- El nombre de viatgers allotjats en establiments turístics resta quasi estable, però es redueix un 12,0% la duració de l'estada mitjana (pàg. 20)
- Des de l'inici de la Unió Monetària els preus a les Illes han augmentat més que en altres destinacions competidores, i s'han encarit per als nostres principals clients (pàgs. 23 i 26)
- El consum de les Illes manté l'activitat (pàgs. 24 i 25)
- A diferència d'anteriors desacceleracions, l'ocupació continua creixent (pàg. 29)
- L'economia pitiüsa cresqué per sobre de la resta de Balears (pàgs. 30, 32 i 34)
- A debat
Què és la qualitat de vida? Com es pot mesurar? (pàg. 37)

1. Internacional

1.1. Economia mundial

L'economia mundial comença a mostrar els primers signes de recuperació, encara que de forma més pausada que l'esperada. Malgrat que els Estats Units han reduït el seu ritme de creixement, continua essent l'economia més flexible i dinàmica, mentre que l'economia europea continua alentida i el Japó segueix patint una crisi estructural.

El comerç internacional torna a créixer, i tornarà a impulsar l'economia mundial. Els inventaris s'han ajustat, però la inversió segueix feble, cosa que continuarà mentre no tornin les expectatives de beneficis per a les empreses.

Indicadors de l'economia internacional

	Període	Taxa	Taxa 1 any enrere
Estats Units			
Producte interior brut ^a , estàndard i desestacionalitzat, base 1995	1r trimestre	1,5%	2,5%
Taxa d'atur, estàndard i desestacionalitzada	març 2002	5,7%	4,3%
Índex de preus de consum	març 2002	1,5%	2,9%
Japó			
Producte interior brut ^a , estàndard i desestacionalitzat, base 1995	1r trimestre	-1,6%	1,4%
Taxa d'atur, estàndard i desestacionalitzada	març 2002	5,2%	4,7%
Índex de preus de consum	març 2002	-1,2%	-0,7%
Unió Europea			
Producte interior brut ^a , estàndard i desestacionalitzat, base 1995	1r trimestre	0,2%	2,7%
Taxa d'atur, estàndard i desestacionalitzada	març 2002	7,5%	7,4%
Índex de preus de consum	març 2002	2,2%	2,6%
Alemanya			
Producte interior brut ^a , estàndard i desestacionalitzat, base 1995	1r trimestre	-0,2%	1,8%
Taxa d'atur, estàndard i desestacionalitzada	març 2002	8,1%	7,8%
Índex de preus de consum	març 2002	1,8%	2,5%
Regne Unit			
Producte interior brut ^a , estàndard i desestacionalitzat, base 1995	1r trimestre	0,9%	2,9%
Taxa d'atur, estàndard i desestacionalitzada	febrer 2002	5,1%	4,9%
Índex de preus de consum	març 2002	1,4%	2,2%
Espanya			
Producte interior brut ^a , estàndard i desestacionalitzat, base 1995	1r trimestre	2,0%	3,2%
Taxa d'atur, estàndard i desestacionalitzada	març 2002	11,3%	10,7%
Índex de preus de consum	març 2002	2,7%	2,5%

^a. Taxa de variació del període sobre el mateix període de l'any anterior.

Font: OCDE i Eurostat.

Estats Units

El creixement dels Estats Units durant el primer trimestre fou robust (5,8% en taxa intertrimestral)¹.

Tant la despesa de les famílies com de les administracions públiques ajudaren a aquesta recuperació, amb taxes de creixement¹ del 3,3% i del 5,8%. Però, malgrat l'ajustament dels inventaris, la inversió no es recuperà, amb un decreixement¹ del -6,8% durant els primers tres mesos de l'any; a més a més continuà el perill de pèrdua de confiança dels inversors en les empreses, arran dels afers que mostraren algunes companyies que cotitzen a borsa presentant comptabilitats poc fidels amb la realitat (afers Enron, Worldcom, Xerox, Qwest i d'altres).

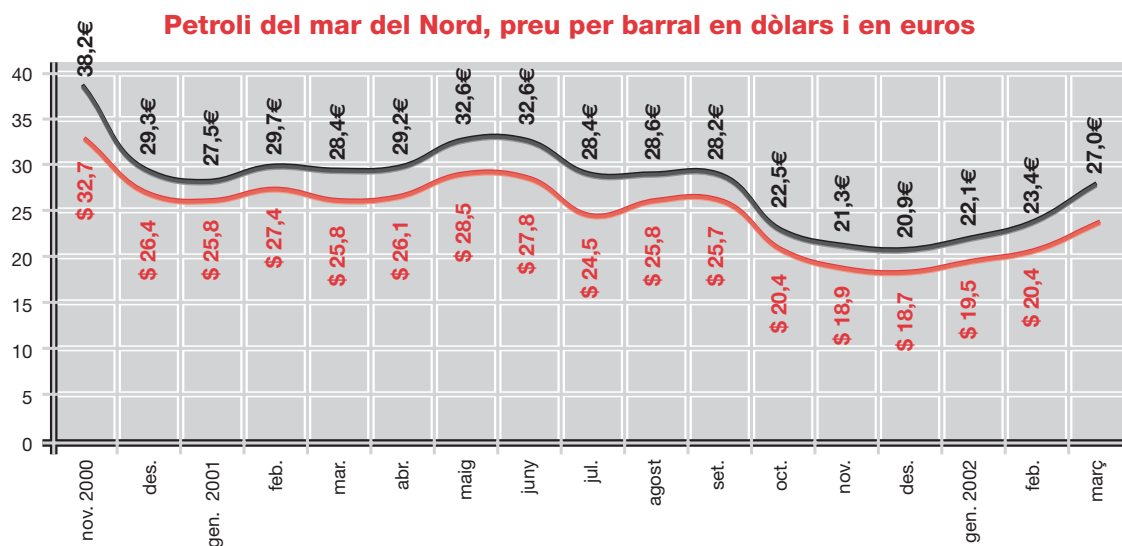
L'excés de capacitat contribuï positivament a l'estabilitat en els preus; al març la taxa d'inflació² se situà en l'1,5%.

Pel que fa al mercat laboral, no es registrà major destrucció d'ocupació durant aquests tres mesos, i la taxa d'atur² restà estabilitzada al 5,7%.

Petroli

La tensió a l'Orient Mitjà i la situació política a Veneçuela, juntament amb els baixos nivells d'existències del cru i la recuperació de l'activitat econòmica als Estats Units, pressionaren el preu a l'alça, i es passà dels 18,7 dòlars per barral al desembre als 25,7 dòlars a l'abril³.

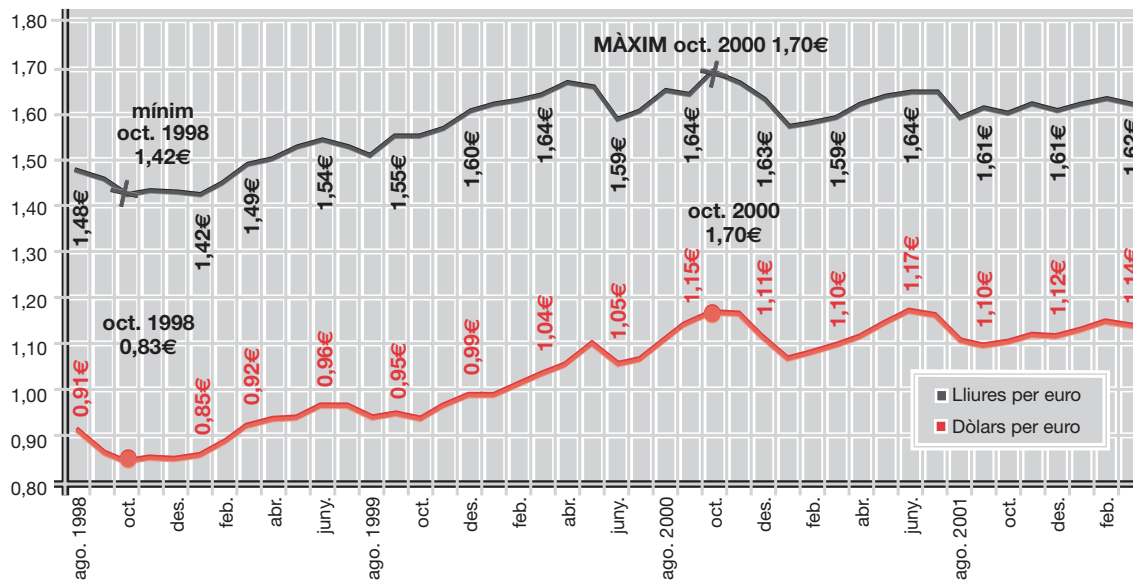
Font: Banc d'Espanya, INE i elaboració pròpia.

Divises

El dòlar continuà enfortint-se enfront de l'euro (+1,8%); al març el tipus de canvi mitjà fou de 0,876 euros per

dòlar. La lliura i el franc suís també pujaren en relació amb l'euro, amb una alça³ al voltant del 0,5%.

Divises - tipus de canvi mitjà mensual

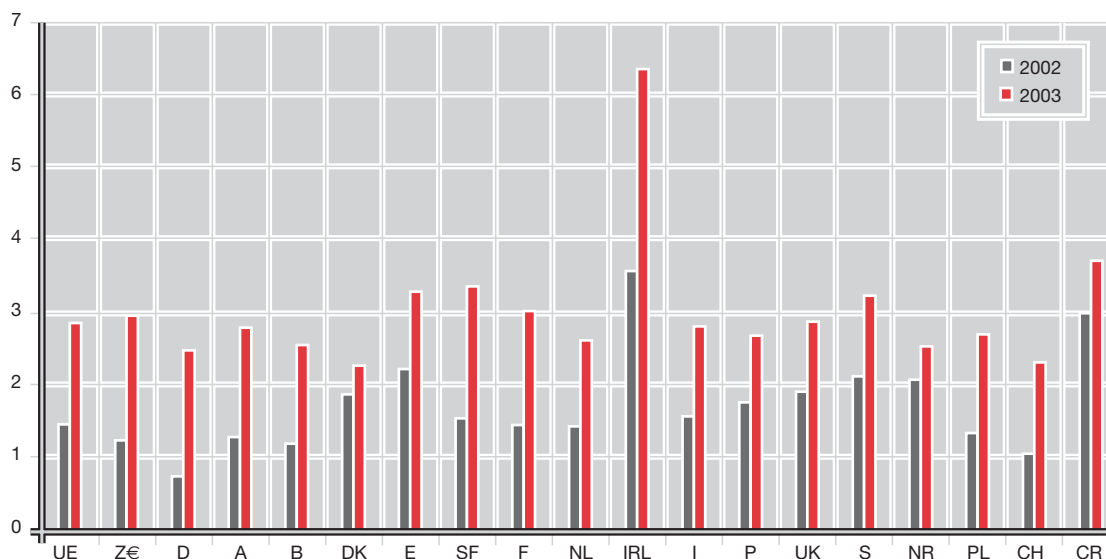

Font: Banc d'Espanya i INE.

**Previsions de creixement del PIB 2002-2003
dels principals mercats emissors de turisme cap a Balears (en percentatge)**

	Unió Europea	Zona euro	Alemanya	Àustria	Bèlgica	Dinamarca	Espanya	Finlàndia	França	Holanda	Irlanda	Itàlia	Portugal	Regne Unit	Suècia	Noruega	Polònia	Suïssa	República Txeca
	UE	Z€	D	A	B	DK	E	SF	F	NL	IRL	I	P	UK	S	NR	PL	CH	CR
2002	1,5	1,3	0,7	1,2	1,1	1,9	2,1	1,5	1,4	1,4	3,5	1,5	1,7	1,9	2,1	2,1	1,3	1,1	3,0
2003	2,8	2,9	2,5	2,8	2,7	2,2	3,3	3,4	3,0	2,6	6,3	2,8	2,7	2,8	3,2	2,5	2,7	2,3	3,7

Font: OCDE, *Economic Outlook*, juny 2002.

Regne Unit

Durant el primer trimestre de l'any el PIB del Regne Unit registrà un creixement interanual² del 0,9%.

Destaca la fortalesa del consum, amb un creixement de les vendes al detall durant el primer trimestre del 5,5% segons l'Institut nacional d'estadística britànic. Mentrestant, la producció industrial continuà feble, encara que la recuperació dels Estats Units, un dels seus principals mercats, ajudà al recobriment de les exportacions.

Al març, la taxa d'atur estàndard segons l'OCDE continuà estabilitzada en el 5,1%, una de les més baixes a Europa i prop dels mínims històrics.

La taxa d'inflació se situà al març a l'1,4%, per sota del 2,2% del conjunt de la Unió Europea².

Zona euro

D'acord amb l'Eurostat, la zona euro cresqué un 0,1% en taxa interanual durant el primer trimestre de l'any. En taxa intertrimestral s'observa un lleuger augment: mentre que durant aquest període el creixement fou del 0,2%, en l'anterior havia sofert una caiguda del -0,3%. La recuperació es deu a l'ajust dels inventaris, el recobriment del comerç internacional i el retorn de la confiança dels agents. Encara que la previsió de creixement de la Comissió Europea per al conjunt de l'any se situa en l'1,4%, s'espera que durant el quart trimestre arribi al 2,6%. Per a l'any 2003 la previsió de creixement és del 2,9%.

En taxes intertrimestrals, el consum final de les llars minvà (-0,2%) i la inversió es reduí per quint trimestre consecutiu (-0,7%). La balança comercial millorà, amb un augment de les exportacions (+0,9%) i una disminució de les importacions⁴ (-1,1%). Per sectors, s'observaren millores a la construcció (+0,8%), els serveis financers (+0,7%) i la indústria 4 (+0,6%).

La taxa d'inflació el març se situà en el 2,5%, el mateix nivell que el març de 2001 i un 0,5% per sobre de la taxa de desembre².

L'índex de clima empresarial de la Comissió Europea, l'índex de confiança dels consumidors i l'índex de confiança industrial referit a les comandes obtingueren els millors valors des del setembre de 2001.

Alemanya

L'economia alemanya reduí el seu producte² interior brut en un -0,2%.

Continuà la feblesa del consum, amb una caiguda de les vendes al detall del -3,9%, i l'índex de confiança dels consumidors de la Comissió Europea se situà en un -11, encara per sota dels nivells assolits abans de l'octubre de 2001.

Per altra banda, la recuperació de la indústria resulta molt pausada. Al març l'índex de sentiment econòmic se situa per sota dels nivells del passat estiu, fet que afecta tant la inversió com la producció de béns d'equipament⁴.

L'índex de preus de consum² se situà en l'1,8%. Emperò les demandes de pugues salarials per sobre del 5% poden afectar la inflació futura.

La taxa d'atur² continuà augmentant, i arribà al 8,1% durant el mes de març². La proximitat de les eleccions generals el mes de setembre dificulten la reforma del mercat laboral, així com de les prestacions; tot i així, els candidats dels principals partits polítics han coincidit que totes dues tindran prioritat després dels comicis. A més a més, la reforma de les prestacions esdevindrà una de les principals eines per reduir el dèficit públic, que s'aproxima als límits que estableix la Unió Econòmica i Monetària.

Els primers mesos del 2002 apuntaren una millora de l'economia internacional amb signes de recuperació als Estats Units i a Europa. Tot i així, aquest escenari està ple d'incerteses entorn de la fortalesa i la duració de la fase alcista de l'economia nord-americana i en l'efecte que aquest fet pot tenir sobre la recuperació de l'economia europea en conjunt.

En aquest context es desenvolupà l'activitat de l'economia espanyola durant els primers mesos del 2002 que, seguint les pautes observades en el nostre entorn, mostrà indicis d'estar superant la fase de desacceleració viscuda durant els últims temps; fase caracteritzada tant per la seva curta durada com per haver possibilitat el manteniment d'un ritme de creixement relativament elevat i superior al de la resta d'economies de la zona euro.

En conjunt, s'estima que el producte interior brut a preus de mercat, després d'enregistrar un augment interanual del 2,3% durant el quart trimestre de 2001 —segons les estimacions de la comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, base 1995— augmentà un 2% durant el primer trimestre de 2002.

El creixement de la despesa seguí basant-se en la demanda de consum privat i sobretot en la inversió en construcció, que continuà mostrant una notable fortalesa tal com es desprèn del bon comportament de l'indicador de confiança d'aquest sector, com també d'alguns indicadors avançats de què es disposa.

L'enquesta contínua de pressuposts familiars del primer trimestre de 2002 confirma la desacceleració de la despesa de consum durant aquest període. Els indicadors més directament relacionats amb aquest component apunten una moderació del ritme d'expansió del consum de béns duradors durant els primers mesos de 2002, mentre que la despesa en béns no duradors evolucionà de forma més sostinguda.

Mentrestant, la renda familiar disponible, en termes reals, enregistrà un creixement menys intens que l'any 2001, en un context d'augment de la taxa d'inflació i de moderació dels salaris nominals.

Quant a la inversió, l'índex de disponibilitat de béns d'equipament intensificà la tendència a la baixa durant el primer trimestre, a la qual cosa contribuïren tant el deteriorament de la producció interior com la contracció de les importacions. Així, doncs, la inversió en béns d'equipament no donà mostres de recuperació, i se situà en una taxa de variació interanual negativa del 4,9 durant el primer trimestre de 2002.

Per la seva banda, la demanda exterior neta tendí a millorar lleugerament. Segons dades provisionals del Ministeri d'Economia, les exportacions de béns en termes reals retrocediren un 4,3% durant el conjunt

del trimestre, descens similar a l'enregistrat durant el quart trimestre de 2001, mentre que les importacions de mercaderies baixaren un 0,9% de mitjana durant el primer trimestre, enfront del 2,5% d'avanç observat durant els darrers mesos del 2001. Així, el dèficit comercial, en termes nominals, experimentà un retall al voltant de l'11,5% durant el conjunt del primer trimestre de 2002, que s'explica fonamentalment pel descens de les importacions.

Tot i la millora del saldo comercial, el menor superàvit del turisme (amb un descens del 8,2%, com a conseqüència de la reducció dels ingressos) i el deteriorament de les rendes, generaren un dèficit per compte corrent durant el primer trimestre de 2002 de 2.836 milions d'euros. Durant aquest mateix període, el superàvit del compte de capital augmentà respecte a l'enregistrat durant el primer trimestre de l'any precedent.

Des del punt de vista de l'oferta, cal esmentar en primer lloc la consolidació d'una certa reactivació de l'activitat industrial durant el primer trimestre, destacant el bon comportament de la producció de béns de consum no alimentari i de béns intermedis. Per la seva banda, la producció de béns d'equipament seguí mostrant signes de debilitat, tal com s'ha posat de manifest anteriorment.

Segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), i quant al comportament dels indicadors del mercat de treball, cal dir que els ocupats estimats en termes de llocs de treball equivalents a temps complet desacceleraren el seu creixement en relació amb el quart trimestre de 2001, mentre que el nombre d'assalariats es mantingué estable, en termes interanuals, amb taxes de variació al voltant de l'1,7%.

Cal destacar que en un context d'avanços encara importants de l'oferta laboral, l'augment de l'ocupació és, ara per ara, compatible amb increments de l'atur. Segons dades de l'enquesta de població activa (EPA), la taxa d'atur passà del 10,5% a finals de 2001, a l'11,5% durant els tres primers mesos de 2002.

La productivitat aparent del factor treball cresqué a un ritme similar durant el del trimestre precedent (0,7% segons l'Institut Nacional d'Estadística). Per la seva banda, l'índex de costos laborals, calculat en termes de costos laborals totals per treballador i mes, augmentà un 4% durant el primer trimestre del 2002, augment lleugerament inferior al 4,4% de finals de l'any anterior.

Entre els indicadors de preus, l'índex de preus de consum (IPC) es mantingué a una taxa interanual del 3,1% durant el primer trimestre de l'any, després del recuperació al mes de gener. Cal assenyalar que el

canvi metodològic introduït en el càlcul de l'IPC al gener fa que les comparacions entre les taxes de variació d'aquest any i les corresponents a exercicis anteriors no siguin possibles.

Els preus energètics i els corresponents al sector de serveis s'acceleraren durant el primer trimestre, mentre que els preus dels aliments continuaren la trajectòria descendent que, en termes interanuals, havien iniciat l'últim trimestre de l'any anterior. Els preus dels béns industrials no energètics, després d'augmentar lleugerament al mes de gener, enregistraren una acusada desacceleració al mes de març.

Per la seva banda, l'IPSEBENE (índex de preus de serveis i de béns elaborats no energètics) es desaccelerà en tres dècimes al llarg dels primers tres mesos de l'any, i la taxa interanual corresponent al mes de març se situà en el 3,5%.

En aquest mateix mes, el diferencial d'inflació entre Espanya i la zona euro —mesurat mitjançant l'índex harmonitzat de preus de consum (IHPC)— se situà entorn de 0,8 punts percentuals.

Pel que fa a l'índex de preus industrials (IPRI), continuà enregistrant variacions interanuals al voltant del 0% durant els primers mesos de 2002.

**Evolució i perspectives de l'economia espanyola. Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari.
Taxes de variació interanual a preus constants de 1995 (en %)**

	2000	2001	2001 per trimestres				2002 1r trimestre	2002	2003
			I	II	III	IV			
Despesa en consum final	4,0	2,8	2,7	2,6	3,1	2,8	2,3	2,2	2,6
Despesa en consum final de les llars	4,0	2,7	2,6	2,5	3,0	2,7	2,1	2,2	2,8
Despesa en consum final de les ISFLLL	3,0	2,1	5,2	2,6	0,9	-0,1	-0,5		
Despesa en consum final d'AP	4,0	3,1	3,0	2,9	3,4	3,2	3,0	2,0	2,0
Formació bruta del capital fix	5,7	2,5	4,2	2,9	1,8	1,1	0,9	3,4	4,7
Béns d'equipament	4,8	-2,2	1,9	-1,9	-3,9	-4,7	-4,9	2,2	5,4
Construcció	6,2	5,7	6,2	6,2	5,6	4,9	4,4	4,3	4,1
Variació d'existències ¹	-0,1	0,1	-0,1	0,5	-0,4	0,5	0,1	0,0	0,0
Demanda interna¹	4,3	2,9	3,0	3,3	2,4	2,9	2,1	2,4	3,1
Exportació de béns i serveis	9,6	3,4	9,7	4,4	2,2	-1,9	-1,6	4,5	7,6
Exportació de béns (FOB)	9,2	2,0	8,7	3,5	0,9	-4,5	-4,3		
Exportació de serveis	10,6	6,8	11,9	6,4	5,2	4,2	4,3		
Importació de béns i serveis	9,8	3,7	8,4	6,6	0,1	0,0	-1,2	4,6	7,7
Importació de béns (FOB)	9,6	3,6	8,7	6,7	-0,1	-0,3	-2,1		
Importació de serveis	9,8	3,7	6,5	6,1	1,0	1,6	3,4		
Saldo exterior ¹								-0,1	-0,2
PIB a preus de mercat	4,1	2,8	3,2	2,5	3,0	2,3	2,0	2,4	3,0
Branques agrària i pesquera	1,5	-0,3	1,6	-1,6	0,7	-1,8	-0,7		
Branques energètiques	4,0	2,2	4,1	2,6	0,9	1,1	3,7		
Branques industrials	4,0	1,1	1,1	2,0	3,2	-1,8	-0,8		
Construcció	6,2	5,5	5,9	5,8	5,3	5,0	4,6		
Branques dels serveis	3,9	3,3	3,4	3,5	3,5	3,0	2,6		
Serveis de mercat	4,2	3,5	3,6	3,6	3,6	3,0	2,8		
Serveis de no mercat	2,7	2,9	2,6	3,0	3,2	3,0	2,0		
Imposts nets sobre els productes	5,1	1,5	4,2	-3,9	-0,5	6,4	2,0		
Ocupació ²			4,8	3,7	3,4	3,1	2,2	1,1	1,8
Atur (% població activa nova EPA)							11,5		
Índex de preus de consum	4,0	2,7					3,1	2,0	

ISFLLL. Institucions sense finalitat de lucre, llevat de les llars.

AP. Administracions públiques.

Per a les dades corresponents a la previsió dels anys 2002 i 2003, Ministeri d'Economia al desembre de 2001.

1. Aportació al creixement del PIB a preus de mercat.

2. Variació d'ocupats segons EPA. Per a previsions 2002 i 2003, en llocs de feina equivalents a temps complet.

Font: INE, Ministeri d'Economia i Banc d'Espanya.

3. Balears

En el primer trimestre de 2002 el producte interior brut (PIB) de les Illes Balears assolí una taxa interanual de l'1,3%, per sota de la taxa assolida per al conjunt d'Espanya⁵ (2,0%) però per sobre de la Unió Europea i de la zona euro² (0,2% i 0,1% respectivament).

Per al conjunt de l'any 2002, es preveu, ara per ara, que el creixement serà del 2,0%, per sota de la previsió del 2,4% que feia el nostre darrer butlletí.

Evulsió i perspectives de l'economia balear. Taxes de variaci3 interanual en cicle – tendència del PIB a preus constants (en %)

	2001 per trimestres (e)				2001 (e)	2002 per trimestres				2002 (p)
	I	II	III	IV		I (e)	II	III	IV	
PIB	3,5	3,3	3,2	2,9	3,2	1,3				2,0

e: estimaci3. p: previsi3.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

3.1. Sector agrari i pesquer

Evulsi3 i perspectives del sector agrari i pesquer.

Taxes de variaci3 interanual del PIB a preus constants (en %).

2002
Previsi3
2,60

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

El bon r3gim de pluges est3 resultant un bon any agr3cola per als conreus de cereals i fruita dolça, aix3 com per a l'apicultura. Emper3 les pluges d'abril perjudicaren l'exportaci3 de patates de sa Pobla.

Pel que fa a la ramaderia, la recuperaci3 dels efectes d'anteriors crisis fitosanitàries i de consum han influ3it de forma heterog3nia: s'han recuperat les carns de vedella

i de porc, cosa que tamb3 ha fet minvar la demanda de carn d'aus. L'exportaci3 de carn de Menorca a la Península continua estant subjecta a estrictes controls fitosanitaris, incloent-hi un període de quarantena, que n'encareix i en dificulta la comercialitzaci3.

Quant al mercat de treball, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social continu3 minvant. La taxa d'atur mitjana acumulada des de setembre de 2001 (inici de l'any agr3cola 2001-2002) rest3 a l'1,9%. El nombre d'aturats registrats a l'INEM del subsector agr3cola disminu3 un -5,5%, mentre que el nombre d'aturats del subsector pesquer registrat a l'Institut Social de la Marina minv3 un -16,4%.

Atenent al comportament d'altres indicadors, les vendes de gasoli B continuaren augmentant (+4,7% durant el primer trimestre de 2002 i +5,8% durant els set primers mesos de l'any agr3cola actual), mentre que el nombre de matriculacions de tractors s'increment3 durant el primer trimestre de l'any (+5,3%), per3 present3 una taxa de creixement negativa durant els primers set mesos de l'any agr3cola.

Indicadors del sector agrari i pesquer	1r trimestre		acumulat any agr3cola. Setembre a març	
	Nombre	Variaci3	Nombre	Variaci3
Afiliats a la Seguretat Social en el sector, mitjana	6.693	-3,2%	6.803	-2,9%
Taxa d'atur en el sector	2,1%	-0,1%	1,9%	0,0%
Aturats registrats subsector agricultura, mitjana	144	-5,5%	129	-1,0%
Aturats registrats subsector pesquer, mitjana	20	-16,4%		
Facturaci3 el3ctrica (MWh)	12.644	-5,3%	36.704	-2,9%
Gasoli B, vendes en milers de litres	15.387	4,7%	39.264	5,8%
Matriculaci3 de tractors industrials	20	5,3%	42	-10,6%

Font: Tresoreria Territorial de la Seguretat Social, INEM, Institut Social de la Marina, Gesa-Endesa, CLH i Direcci3 General de Tr3nsit.

Evolució i perspectives del sector industrial i energètic.

Taxes de variació interanual en cicle – tendència del PIB a preus constants (en %)

2001 per trimestres (e)				2001	2002	2002
I	II	III	IV	(e)	I (e)	Previsió
2,4	2,7	2,5	2,2	2,5	1,1	1,5

e: estimació.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

La feblesa de la demana exterior ha incidit en l'evolució del sector, que durant el primer trimestre assolí una taxa interanual de creixement de l'1,1%. Per al conjunt de l'any, la previsió es redueix, passant del 2,1% a l'1,5%.

La indústria continua patint la desacceleració del consum. El nombre de treballadors per compte d'altri experimentà una disminució del -0,9%. En aquest sentit, cal destacar que la regularització d'ocupació a l'empresa manacorina de perles Majorica afectà 188 treballadors, cosa que suposa aproximadament el 0,7% del total d'ocupats en el sector.

El nombre d'hores efectives per treballador minvà un -3,5%. Això, afegit al fet que el cost laboral per treballador augmentés un 6,2%, va fer que finalment el cost laboral per hora efectiva resultés un 10,0% més alt.

L'enquesta d'opinions empresarials referent a les comandes obtingué un índex mitjà del -48,7. Tot i així, aquest índex se situà al mes d'abril al millor nivell (-25) des del novembre.

Indicadors del sector, any 2002	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Afiliats SS per compte d'altri, mitjana	25.640	-0,9%	25.640	-0,9%
Hores efectives per treballador i mes	145,3	-3,5%	145,3	-3,5%
Cost laboral per treballador i mes, €	1.711,19	6,2%	1.711,19	6,2%
Cost laboral per hora efectiva, €	11,77	-10,0%	11,77	10,0%
Facturació elèctrica (MWh)	62.180	-0,2%	62.180	-0,2%
Enquesta d'Opinions Empresarials - comandes	-48,7	-45,3	-48,7	-45,3

Font: Tresoreria Territorial de la Seguretat Social, INE, Gesa-Endesa i Ministeri d'Indústria.

La facturació elèctrica en el conjunt del sector restà estable. Per subsectors, destaquen els augments de les indústries de *paper i arts gràfiques* (+34,4%); *side-rúrgia, fosa i metal·lúrgia* (+7,3%); i *alimentació, begu-*

des i tabac (+5,5%). Minvà la facturació elèctrica en els subsectors de *química i petroquímica* (-30,1%); *tèxtil, calçat i cuir* (-16,0%); i de *generació d'electricitat i gas i extracció de carbó* (-7,3%).

**Facturació elèctrica per subsectors industrials,
1r trimestre, variació interanual**

Siderúrgia, fosa, metal·lúrgia	7,3%
Ciments, calç, guixos, totxos, teules, vidre i porcellana	-3,1%
Química, petroquímica	-30,1%
Maquinària, construcció naval, aparells elèctrics i cotxes	3,1%
Alimentació, begudes i tabac	5,5%
Tèxtil, calçat, cuir	-16,0%
Fusta, mobles, suro, plàstics	0,5%
Paper, arts gràfiques	34,4%
Generació d'electricitat i gas, extracció de carbó	-7,3%

Font: Gesa-Endesa.

3.3. Construcció

**Evolució i perspectives del sector
de la construcció.**

**Taxes de variació interanual
en cycle - tendència del PIB
a preus constants (en %)**

2001 per trimestres (e)				2001	2002	2002
I	II	III	IV	(e)	I (e)	Previsió
7,2	6,9	6,9	6,0	6,8	2,6	3,8

e: estimació.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

El sector de la construcció també mostrà certa desacceleració durant el primer trimestre. La previsió per a enguany ha estat reduïda, i ha passat del 4,4% al 3,8%.

El nombre d'afiliats en el règim general en el sector augmentà un 1,8%, una reducció del ritme respecte de la dada del trimestre anterior (3,1%).

Les hores efectives per treballador minvaren, mentre que el cost laboral augmentà, cosa que produí un increment del cost laboral per hora efectiva del 13,0%.

Per contra, la facturació elèctrica augmentà un 15,6%, enfront de la disminució registrada durant el període d'octubre a desembre de 2001 (-2,4%).

Es registraren reduccions tant en la venda (-4,2%) com en el consum de ciment (-6,4%). El nombre de projectes visats minvà un -11,6%, malgrat que el nombre d'habitatges visats cresqué un 17,9%.

L'import de les hipoteques sobre habitatges projectats cresqué un 84,6%, fins a assolir els 123,0 milions d'euros, un ritme molt superior als dels preus, cosa que deixa marge perquè l'activitat no perdi dinamisme. En nombre d'hipoteques, l'augment fou del 93,0%.

Cal destacar també el ritme de creixement de la licitació oficial, que registrà un increment del 123,5%, i totalitzà 75,2 milions d'euros.

El preu del metre quadrat d'habitatge usat, segons TINSA, augmentà un 25,0%. Part d'aquest increment es degué a la negativa evolució de la borsa, que féu que els inversors es dirigissin a inversions tradicionalment més segures, com és el cas dels immobles.

Indicadors del sector de la construcció	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Afiliats a la SS per compte d'altri, mitjana	45.216	1,8%	45.216	1,8%
Hores efectives per treballador i mes	149,3	-5,4%	149,3	-5,4%
Cost laboral per treballador i mes, €	1.522,56	6,8%	1.522,56	6,8%
Cost laboral per hora efectiva, €	10,2	13,0%	10,2	13,0%
Facturació elèctrica (MWh)	14.407	15,6%	14.407	15,6%
Consum de ciment (en tones)	261.101	-6,4%	261.101	-6,4%
Venda de ciment (en tones)	250.676	-4,2%	250.676	-4,2%
Col·legi d'Arquitectes: projectes visats ¹	2.138	-11,6%	2.138	-11,6%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges visats ¹	4.007	17,9%	4.007	17,9%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges per projecte ¹	1,87	33,3%	1,87	33,3%
Licitació oficial per data de publicació en butlletins (milers d'euros)	75.223	123,5%	75.223	123,5%
Hipoteques en finques urbanes (sobre habitatges projectats)	1.314	93,0%	1.314	93,0%
...en milers d'euros	123.016	84,6%	123.016	84,6%
Hipoteques en finques urbanes sobre solars	85	-29,8%	85	-29,8%
...en milers d'euros	36.361	33,8%	36.361	33,8%
Preu de l'habitatge (€/m ²)	n.d.			
Preu de l'habitatge usat (€/m ²)	1.194,2	25,0%		

1. Excepte turístics i industrials.

Font: Tresoreria Territorial de la Seguretat Social, INE, Gesa-Endesa, OFICEMEN, Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears, SEOPAN, Ministeri de Foment i TINSA.

Evolució i perspectives del sector dels serveis.

Taxes de variació interanual en cycle – tendència del PIB a preus constants (en %)

2001 per trimestres (e)				2001	2002	2002
I	II	III	IV	(e)	I (e)	Previsió
3,2	3,1	3,0	2,7	3,0	1,2	1,8

e: estimació.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

En el primer trimestre de l'any el sector dels serveis assolí una taxa de creixement interanual de l'1,2%. Per al conjunt de l'any les perspectives han estat revisades a la baixa, i han passat d'una taxa del 2,2% a l'1,8%.

L'ocupació en el sector dels serveis continuà creixent, a una taxa del 3,5% durant el primer trimestre. S'ha de considerar que enguany la Setmana Santa se celebrà pel març –mentre que l'any 2001 fou per l'abril–, cosa que incideix en les variacions en el nombre de visitants a les Illes durant els respectius mesos i, per tant, en l'ocupació del sector. En aquest sentit cal destacar que durant els quatre primers mesos de l'any l'ocupació per compte d'altri s'incrementà en un 2,5%.

El nombre d'hores efectives, igual que en la resta de sectors, minvà (-2,3%), fet que, afegit a un augment del cost laboral per treballador del 4,3%, provocà un increment del cost laboral d'hora efectiva del 6,8%.

Pel que fa a la facturació d'energia elèctrica, durant el primer trimestre minvà un -4,1%, encara que el total per als quatre primers mesos de l'any restà quasi estable (-0,9%).

Indicadors del sector, any 2002	1r trimestre		gener a abril	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Afiliats a la SS per compte d'altri, mitjana	197.432	3,5%	205.425	2,5%
Hores efectives per treballador i mes	141,9	-2,3%		
Cost laboral per treballador i mes, €	1.635,11	4,3%		
Cost laboral per hora efectiva, €	11,52	6,8%		
Facturació energia elèctrica (MWh)	302.228	-4,1%	425.641	-0,9%

Font: Tresoreria Territorial de la Seguretat Social i Gesa-Endesa.

Comerç

Les vendes al detall en el conjunt de consumidors (residents a Balears i fora de Balears) augmentà un 4,0% durant el primer trimestre, i un 4,4% durant els quatre primers mesos de l'any.

L'ocupació del subsector, segons l'índex d'ocupació en el comerç al detall elaborat per l'INE, se situà a nivells semblants als de l'any anterior, amb una lleugera disminució del -0,4%.

Comerç al detall	1r trimestre		gener a abril	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Índex de vendes al detall	86,6	4,0%	88,91	4,4%
Índex d'ocupació	96,5	-0,4%	n.d.	

Font: INE.

Transport aeri

El nombre total de passatgers arribats als tres aeroports d'AENA a les Illes es reduí un -3,3% en el primer trimestre i un -12,4% en el període de gener a abril.

Els aeroports de Balears serviren per al transport de 5.328 tones de mercaderies, cosa que significa un -16,4% menys que durant el 2001.

Per la seva banda, les vendes de querosè es reduïren un -9,7% durant el primer trimestre, i un -15,8% durant el període de gener a abril.

Transport aeri	1r trimestre		gener a abril	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Passatgers arribats als aeroports de Balears	1.465.327	-3,3%	2.197.888	-12,4%
Transport de mercaderies, quilograms	5.328.291	-16,4%	7.571.612	-15,1%
Vendes de querosè, quilolitres	55.563	-9,7%	86.076	-15,8%

Font: AENA i CLH.

Transport marítim

Durant el període de gener a març els ports dependents de l'Estat manejaren mercaderies amb un pes total de 2.508.627 tones, xifra que significà un +5,5% més que durant el 2001.

Trànsit aeri

El nombre de passatgers estrangers arribats a les Balears durant el primer trimestre de l'any fou un -1,3% inferior durant el mateix període de l'any anterior. El nombre de passatgers procedents del Regne Unit augmentà un +14,3%, mentre que els que arribaren des d'Alemanya minvaren un -5,0%. Altres procedències de l'estranger no tingueren un pes significatiu, sumant entre totes el 13,9% del total de passatgers amb procedència de l'estranger.

Respecte dels turistes espanyols, el seu pes durant aquest trimestre fou prou significatiu, i se situà com a segona nacionalitat en importància entre els visitants a les Illes. El seu nombre minvà un -7,6%, percentatge que deixà la variació total del conjunt de passatgers arribats de l'estranger i turistes espanyols en una taxa negativa del -2,9%.

Amb l'objectiu de comparar les dades de visitants independentment del mes en què cau la Setmana Santa, s'han observat variacions entre el nombre de visitants durant els mesos de gener a abril de 2002

—quan el Diumenge de Pasqua se celebrà el 31 de març— amb els del mateix període de l'any 2001 —quan el Diumenge de Pasqua fou el 15 d'abril—. El nombre de passatgers procedents del Regne Unit augmentà durant aquest període un +2,2%, el nombre de procedents d'Alemanya minvà un -21,0%, i el total de turistes espanyols disminuí un -12,3%. La resta de nacionalitats també mostraren un comportament negatiu. En total, el nombre de visitants decresqüé un -14,8%.

Per altra banda, cal afegir que el comportament de l'evolució en el nombre de turistes arribats depèn parcialment del moment en què cau la Setmana Santa. Una Setmana Santa a finals d'abril és més favorable que si s'esdevé pel març. Per aquesta raó s'han comparat també les xifres dels primers quatre mesos d'enguany amb les de l'any 1999, quan el Diumenge de Pasqua fou el 4 d'abril, tot i tenint en compte que l'any 1999 fou un any de bona afluència turística, i que les variacions en el calendari no són l'única variable que cal considerar. D'aquesta comparació observem que durant els primers quatre mesos d'enguany han arribat un 18,6% més de passatgers amb procedència del Regne Unit que durant el 1999; un 17,2% menys de passatgers amb procedència d'Alemanya; un 12,0% menys en el total de passatgers amb procedència de l'estranger; i un 34,1% més de turistes espanyols. Com a resultat, el nombre total de visitants durant els primers quatre mesos d'enguany se situà en un nivell un -4,8% inferior al del mateix període de 1999.

Passatgers de l'estranger i turistes espanyols arribats per via aèria	1r trimestre			Nombre	Variació respecte a l'any 2001	Variació respecte a l'any 1999
	Nombre	Variació	% sobre total			
Regne Unit	162.947	14,3%	16,7%	305.964	2,2%	18,6%
Alemanya	469.812	-5,0%	48,1%	672.515	-21,0%	-17,2%
Itàlia	6.058	-22,7%	0,6%	15.057	-15,6%	2,0%
França	12.961	-0,7%	1,3%	37.802	-17,2%	-32,3%
Bèlgica	3.317	-55,7%	0,3%	10.472	-39,1%	-45,5%
Holanda	2.945	20,0%	0,3%	10.841	-18,2%	-3,0%
Suïssa	18.142	-7,0%	1,9%	31.090	-17,0%	-6,3%
Suècia	12.077	30,9%	1,2%	25.674	-5,4%	-50,7%
Altres estrangers	46.381	-2,5%	4,8%	78.963	-18,8%	-15,5%
Total d'estrangers	734.640	-1,3%	75,3%	1.188.378	-15,5%	-12,0%
Espanya (turistes)	241.623	-7,6%	24,7%	333.717	-12,3%	34,1%
Total arribats	976.263	-2,9%	100,0%	1.522.095	-14,8%	-4,8%

Font: AENA, Ibatur i elaboració pròpia.

- Comparatiu de l'evolució del turisme en altres destinacions competidores de Balears.

Altres destinacions competidores mostren creixements majorment negatius.

A Canàries, segons AENA, el nombre de passatgers arribats de l'estranger per via aèria durant els tres primers mesos de l'any minvà un -1,5%. Destaca la caiguda de passatgers procedents d'Alemanya (-4,2%), mentre que el total de procedents del Regne Unit resta estancat (+3,5%).

Els respectius instituts d'estadística nacionals registraren durant els primers tres mesos caigudes a Xipre d'un -7,3%, a Malta d'un -5,0%, al Marroc d'un -13,9% i a Tunísia d'un -7,8%. Només augmentà el

nombre de passatgers arribats de l'estranger a Turquia (+4,2%).

Per als quatre primers mesos de l'any, quasi totes les destinacions turístiques analitzades mostraren caigudes en el nombre de visitants estrangers.

A Portugal, les dues principals destinacions turístiques de sol i platja, amb un 57% del total de les estades al país, registraren una evolució diferent en el nombre d'estades durant els primers quatre mesos de l'any: mentre que a l'Algarve minvaren un -8,9%, a Madeira augmentaren lleugerament (3,7%). En el conjunt del país, només augmentà el nombre d'estades de turistes francesos (+5,7%), mentre que minvaren la resta de les principals nacionalitats d'origen: Alemanya (-9,6%), Regne Unit (-4,6%), Holanda (-9,9%) i Espanya (-3,0%).

Nombre de passatgers per via aèria amb procedència de l'estranger	Variació	1r trimestre		gener a abril		
		Alemanya	Regne Unit	Variació	Alemanya	Regne Unit
Balears	-1,3%	-5,0%	14,3%	-15,5%	-21,0%	2,2%
Canàries	-1,5%	-4,2%	3,5%	-4,1%	-8,7%	1,8%
Turquia	4,2%	n.d.	n.d.	-1,4%	n.d.	n.d.
Xipre	-7,3%	-7,1%	0,5%	-14,8%	-20,2%	-14,1%
Malta	-5,0%	-5,9%	-3,4%	n.d.		
Algarve ¹	n.d.			-8,9%	-9,6%	-4,6%
Madeira ¹	n.d.			3,7%		
Marroc ²	-13,9%	n.d.	n.d.	-14,7%	n.d.	n.d.
Tunísia ²	-7,8%	n.d.	n.d.	-14,6%	n.d.	n.d.

1. Estadades en establiments hotelers durant el període de gener a abril. Per a les variacions en el nombre de viatgers procedents d'Alemanya i el Regne Unit, total de Portugal.

2. Nombre de turistes.

n.d. No disponible.

Font: AENA, IBATUR i serveis estadístics nacionals de Turquia, Xipre, Malta, Portugal, Marroc i Tunísia.

En el conjunt d'Espanya el nombre de viatgers estrangers restà quasi estable durant els quatre primers mesos de l'any, amb una taxa de variació del -0,1%. Destacà la diferent evolució en la via d'entrada dels viatgers: mentre que augmenten fortament les arribades per carretera (+23,7%) i tren (+6,6%), minven les entrades per via aèria (-5,4%) i marítima (-6,5%). Això es reflectí en les dades de turisme per a la Península, on la disminució del turisme europeu fou menor. Altres destinacions turístiques continentals i de fàcil accés per carretera per als centre-europeus tampoc tingueren una evolució negativa, com és el cas d'Eslovènia, on el nombre de turistes alemanys augmentà un 8% segons l'institut eslovè d'estadística.

Via d'entrada a Espanya dels turistes, variació	acumulat gener a... març	abril
Carretera	41,0%	23,7%
Tren	5,2%	6,6%
Via aèria	-0,6%	-5,4%
Via marítima	-6,9%	-6,5%

Font: FRONTUR.

Destaquen també els canvis en els hàbits de compra dels viatges a causa d'Internet. Segons l'Organització Mundial del Turisme, en l'actualitat el 15% de les vendes de viatges es realitzen per Internet, percentatge que d'aquí a tres anys s'estima que serà d'entre el 20 i el 25%. A més a més, el 80% dels viatgers utilitzen Internet com a eina d'informació.

Hoteleria

• Pernoctacions

El nombre de viatgers allotjats en establiments turístics minvà un -1,6% durant el primer trimestre, la qual cosa, afegida a una reducció en l'estada mitjana del -12,0%, provocà una disminució en el nombre total de pernoctacions del -13,2%.

Per tipus d'establiments, el 94,2% de totes les pernoctacions es produïren en establiments hotelers, on el nombre de pernoctacions minvà un -13,2%; les pernoctacions dels residents a l'estranger tingueren una reducció del -13,0%, mentre que les dels residents a Espanya minvaren un -13,9%.

El total de pernoctacions en apartaments turístics disminuí un -22,5%, a causa sobretot de la reducció en les estadades de residents a l'estranger (-23,5%).

Es notà un fort increment en el nombre de pernoctacions en establiments de turisme rural (+253,3%), encara que només suposa el 0,6% del nombre total de pernoctacions.

Per tipus de viatger, la disminució en el nombre de pernoctacions fou força semblant segons l'origen dels viatgers; els residents a l'estranger minoraren el total d'estades un -13,2%, mentre que els residents ho feren un -13,6%.

Pel que fa al període de gener a abril, el nombre total de pernoctacions minvà un -21,0% respecte del mateix

període de l'any anterior. El nombre de pernoctacions dels residents a l'estranger disminuí un -22,8%, mentre que les dels residents a Espanya ho feren en un -14,1%.

- Viatgers

Tal com hem assenyalat, la disminució en el nombre de pernoctacions fou condicionada no tant per la minva en el nombre de viatgers, que restà quasi estable (-1,6%), com per l'abreujament de les estades. El nombre de viatgers residents a l'estranger augmentà un 4,5%, mentre que el de residents minvà un -11,8%.

Durant el primer trimestre, els viatgers a establiments

hotelers minvaren un -2,3%, amb un increment del +3,9% en el nombre de residents a l'estranger i una reducció del -12,4% en el total de viatgers residents a Espanya.

Destaquen també els forts augments relatius dels viatgers allotjats en establiments de turisme rural, encara que el seu pes en valors absoluts representa només el 0,9% del total de viatgers allotjats en establiments turístics.

Si es pren com a referència el primer quadrimestre de l'any, el nombre total de viatgers minvà un -9,1%, amb una reducció més marcada pel que fa als residents a l'estranger (-10,2%) que als residents a Espanya (-6,7%).

Establiments turístics	1r trimestre		gener a abril	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Nombre de pernoctacions				
Establiment hotelier	3.902.114	-13,2%	6.139.665	-19,5%
Apartament turístic	211.355	-22,5%	490.377	-39,0%
Turisme rural	26.805	253,3%	43.777	153,2%
Campament turístic	0		0	
Total pernoctacions	4.140.274	-13,3%	6.673.819	-21,0%
Nombre de viatgers				
Establiment hotelier	638.686	-2,3%	1.061.881	-8,3%
Apartament turístic	18.377	-10,2%	46.109	-34,5%
Turisme rural	8.315	414,5%	12.238	191,7%
Campament turístic	0		0	
Total viatgers	974.874	-1,6%	1.120.228	-9,1%
Estada mitjana (dies)				
Establiment hotelier	6,1	-11,2%	5,8	-12,2%
Apartament turístic	11,5	-13,7%	10,6	-6,9%
Turisme rural	3,2	-31,3%	3,6	-13,2%
Campament turístic	0		0	
Estada mitjana (dies)	6,2	-12,0%	6,0	-13,1%

Font: INE i elaboració pròpia.

- Estada mitjana

L'estada mitjana dels hostes en establiments turístics durant el primer trimestre de 2002 fou de 6,2 dies, xifra que significa una disminució del -12,0% respecte del mateix període de l'any 2001. Aquest abreujament es degué principalment als viatgers residents a l'es-

tranger (-17,0%), ja que l'estada mitjana dels residents a Espanya restà pràcticament estable (-1,9%).

Pel que fa als primers quatre mesos de l'any, l'estada mitjana de 6,0 dies fou un -13,1% inferior a la registrada durant el mateix període de l'any 2001. L'abreujament de l'estada es produí en tots els tipus d'establiments turístics.

Viatgers residents a l'estranger	1r trimestre		gener a abril	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Nombre de pernoctacions				
Establiment hoteler	2.993.825	-13,0%	4.672.333	-21,2%
Apartament turístic	201.466	-23,5%	476.420	-38,8%
Turisme rural	24.927	261,8%	40.167	154,1%
Campament turístic	0		0	
Total pernoctacions	3.220.218	-13,2%	5.188.920	-22,8%
Nombre de viatgers				
Establiment hoteler	417.100	3,9%	707.422	-9,1%
Apartament turístic	16.604	-13,0%	43.633	-34,3%
Turisme rural	7.438	409,1%	10.772	186,0%
Campament turístic	0		0	
Total viatgers	441.142	4,5%	761.827	-10,2%
Estada mitjana (dies)				
Establiment hoteler	7,2	-16,2%	6,6	-13,3%
Apartament turístic	12,1	-12,1%	10,9	-6,9%
Turisme rural	3,4	-28,9%	3,7	-11,1%
Campament turístic	0		0	
Estada mitjana (dies)	7,3	-17,0%	6,8	-14,0%

Viatgers residents a Espanya	1r trimestre		gener a abril	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Nombre de pernoctacions				
Establiment hoteler	908.288	-13,9%	1.467.331	-13,8%
Apartament turístic	9.899	6,4%	13.956	-43,9%
Turisme rural	2.328	232,6%	4.060	174,3%
Campament turístic	0		0	
Total pernoctacions	920.515	-13,6%	1.485.347	-14,1%
Nombre de viatgers				
Establiment hoteler	221.586	-12,4%	354.460	-6,7%
Apartament turístic	1.772	29,0%	2.475	-38,0%
Turisme rural	877	465,8%	1.466	241,7%
Campament turístic	0		0	
Total viatgers	224.235	-11,8%	358.401	-6,7%
Estada mitjana (dies)				
Establiment hoteler	4,1	-1,7%	4,1	-7,6%
Apartament turístic	5,6	-17,4%	5,6	-9,5%
Turisme rural	2,7	-41,2%	2,8	-19,7%
Campament turístic	0		0	
Estada mitjana (dies)	4,1	-1,9%	4,1	-7,9%

Font: INE i elaboració pròpia.

• Ocupació

Respecte als nivells d'ocupació dels establiments turístics, durant els dos primers mesos de l'any es registrà menor ocupació en els establiments hotelers, mentre que augmentà en els apartaments turístics i en els establiments de turisme rural. L'ocupació els mesos de març i d'abril es veié afectada, entre altres factors, per la variació esmentada en el calendari de la Setmana Santa.

Grau d'ocupació, en %	gen.	feb.	març	abr.
Establiment hoteler	39,3	55,2	63,0	51,5
Diferència any 2001	-9,4	-8,3	-3,7	-11,3
Apartament turístic	33,4	36,8	39,4	37,1
Diferència any 2001	8,6	3,4	-7,8	-15,3
Turisme rural	11,7	25,1	34,4	34,9
Diferència any 2000	3,7	1,2	0,7	-20,6

Font: INE.

• Anàlisi gràfica

El gràfic següent ens mostra l'evolució del nombre de pernотacions i de viatgers en els establiments hotelers durant els quatre primers mesos de l'any, així com de la seva estada mitjana, durant els últims set anys, prenent com a base l'any 1995.

L'estada mitjana s'ha abreujat al llarg del període 1995-2002, a una mitjana anual del -5,8%. Només durant els anys 1996 i 1999 s'ha observat un allargament de l'estada dels hostes.

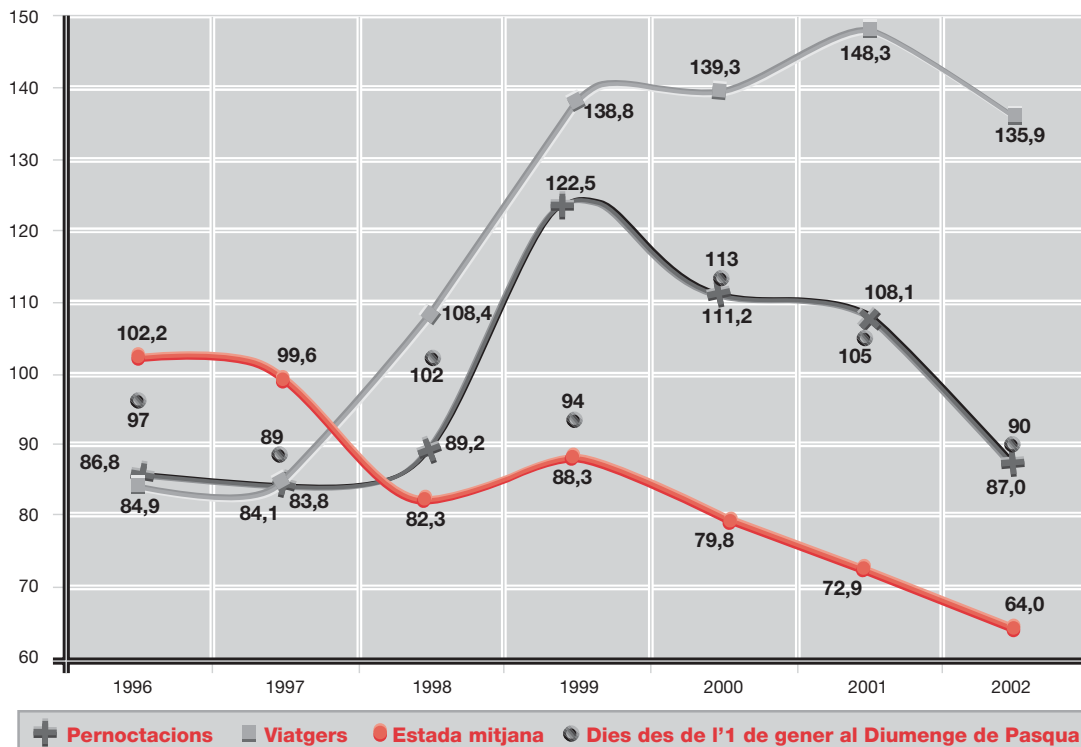
D'altra banda, s'observa un increment en el nombre de visitants, en una taxa mitjana anual del +5,6%. Només en els anys 1996 i 2002 s'observa una disminució, del -15,1% i -8,4% respectivament. Destaca l'augment experimentat durant els anys 1998 i 1999, devers el 28% interanual, malgrat que cal indicar que durant el 1999 l'INE canvià el tipus d'enquesta.

Com a resultat, s'observa que si bé des del 1999 no hi ha hagut fortes variacions en el nombre de viatgers allotjats en els establiments hotelers, la contínua reducció de l'estada mitjana ha provocat un descens en el nombre total de pernотacions.

Finalment, s'han indicat en el gràfic el nombre de dies que hi ha des de l'1 de gener fins al Diumenge de Pasqua de cada any. Durant els anys 1996-1998 i 2000-2002, una Setmana Santa més tardana ha vingut acompanyada d'un major nombre de pernотacions; emperò l'observació per a l'any 1999 no compleix aquesta relació.

S'ha estudiat també la relació entre les dates de la Setmana Santa i el nombre de viatgers arribats de l'estranger per via aèria; només es trobà una lleugera correlació en el cas dels passatgers amb procedència d'Alemanya, Suïssa, Itàlia i d'altres procedències de l'estranger, però que no fan possible modelitzar el comportament.

1r quadrimestre - Evolució en establiments hotelers.
(índex 1995 = 100)

Font: INE i elaboració pròpia.

Preus

A la taula següent es compara l'evolució dels preus dels establiments hotelers, així com dels hotels, cafès i restaurants, de diferents zones turístiques. A més s'hi exposa el diferencial d'aquesta variació amb la taxa de creixement dels índexs de preus de consum harmonitzat d'Alemanya, la zona euro i el Regne Unit; en aquest darrer cas, es té en compte l'evolució del tipus de canvi de la lliura esterlina amb l'euro.

Cal dir que aquesta taula es confecciona només amb caràcter indicatiu, ja que no és possible trobar índexs suficientment homogenis; cada país elabora els seus indicadors segons la seva pròpia metodologia.

Dit això, es destaca:

- L'evolució del tipus de canvi de la lliura esterlina ha provocat que els viatgers britànics es veiessin menys afectats que els de la zona euro per l'augment dels preus.
- Respecte del març de l'any 1999 —primer any de la Unió Econòmica i Monetària— les Balears presenten les taxes més altes de creixement d'entre les destinacions turístiques analitzades, tant pel que fa

als preus hotelers com pel que fa a preus d'hotels, cafès i restaurants. Per contra, a Canàries els preus hotelers s'han abaratit en termes reals per als alemanys, els ciutadans de la zona euro i els britànics.

- La taxa interanual de variació dels preus hotelers se situà en termes negatius al mes de març, i suposà un guany en la competitivitat en preus amb Alemanya (-2,5%), la zona euro (-3,1%) i el Regne Unit (-4,2%).
- La taxa interanual de variació dels preus d'hotels, cafès i restaurants fou a les Balears del 6,3%. Només Grècia (+7,7%) i Turquia (+28,7%, després de restar la variació en el tipus de canvi de la lliura turca respecte de l'euro), mostraren taxes majors. En el cas de Turquia cal destacar que la seva divisa s'ha devaluat al voltant del 66% respecte de l'euro durant els darrers tres anys.
- L'arrodoniment de preus, com a conseqüència de la introducció física de l'euro, s'ha deixat sentir especialment en els preus en la restauració i els cafès. L'augment de preus en aquest sector varià substancialment segons el país: a Alemanya augmentà un 3,7% interanual, en el conjunt de la zona euro un 4,6%, a tot el territori espanyol un 5,4% i a les Balears un 6,3%. Fora de la zona euro, al Regne Unit l'increment fou del 3,6% (vegeu apartat 3.6. Preus i salaris).

Variació en els preus hotelers – març 2002								
	Respecte a març 1999 ¹	Diferencial amb la taxa d'inflació dels països emissors de turisme			Respecte a març 2001 ¹	Diferencial amb la taxa d'inflació dels països emissors de turisme		
		Alemanya	zona euro	Regne Unit ²		Alemanya	zona euro	Regne Unit ²
Illes Balears	28,1%	21,5%	20,8%	16,7%	-0,7%	-2,5%	-3,1%	-4,2%
Canàries	4,2%	-2,4%	-3,1%	-7,2%	-0,8%	-2,7%	-3,2%	-4,4%
Andalusia	27,1%	20,5%	19,8%	15,7%	7,6%	5,8%	5,2%	4,1%
Comunitat Valenciana	17,9%	11,4%	10,6%	6,5%	5,0%	3,2%	2,6%	1,5%
Portugal ³	14,7%	8,1%	7,4%	3,3%	6,2%	4,3%	3,8%	2,6%
Turquia ⁴	n.d.				12,6%	10,7%	10,2%	9,0%

Variació en els preus d'hotels, cafès i restaurants – març 2002								
	Respecte a març 1999 ¹	Diferencial amb la taxa d'inflació dels països emissors de turisme			Respecte a març 2001 ¹	Diferencial amb la taxa d'inflació dels països emissors de turisme		
		Alemanya	zona euro	Regne Unit ²		Alemanya	zona euro	Regne Unit ²
Illes Balears	18,5%	12,0%	11,3%	7,1%	6,3%	4,4%	3,9%	2,7%
Canàries	14,8%	8,2%	7,5%	3,4%	3,7%	1,8%	1,3%	0,1%
Andalusia	15,6%	9,1%	8,4%	4,2%	5,9%	4,0%	3,5%	2,3%
Comunitat Valenciana	13,5%	7,0%	6,3%	2,1%	5,9%	4,0%	3,5%	2,3%
Portugal	11,9%	5,4%	4,7%	0,5%	5,1%	3,2%	2,7%	1,5%
Itàlia	11,1%	4,5%	3,8%	-0,3%	4,3%	2,4%	1,9%	0,7%
Grècia	14,6%	8,0%	7,3%	3,2%	7,7%	5,8%	5,3%	4,1%
Xipre ⁵	n.d.				4,0%	2,1%	1,6%	0,4%
Turquia ⁶	n.d.				28,7%	26,8%	26,3%	25,1%

Variació en els preus hotelers segons l'índex de preus hotelers.

Variació en els preus d'hotels, cafès i restaurants. Per a les comunitats autònomes espanyoles, índex de preus de consum. Per als països de la Unió Europea, índex de preus de consum harmonitzat. n.d. No disponible.

1. En el cas de països de fora de la zona euro, i de Grècia per al període 1999-2000, ajustat a l'evolució del tipus de canvi de l'euro amb la moneda local.

2. Ajustat a l'evolució del tipus de canvi lliura esterlina-euro.

3. IPC de Portugal per a serveis d'allotjament.

4. Índex de preus per a assentaments urbans, epígraf hotels.

5. Índex de preus de consum, epígraf hotels i restaurants.

6. Índex de preus per a assentaments urbans, epígraf hotels, cafès i restaurants.

Font: INE, Eurostat i serveis estadístics nacionals de Portugal, Xipre i Turquia.

Evolució i perspectives de Consum i inversió.

Taxes de variació interanual en cicle – tendència del PIB a preus constants (en %)

	2001 Estimació	2002 Previsió
Consum de les llars	1,3	2,0
Formació bruta de capital	5,2	-1,0

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

Consum

Es preveu que el consum de les llars arribarà enguany a assolir un creixement del 2,0%, per sobre de l'1,3% registrat l'any 2001.

Indicadors de consum	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Despesa privada per llar, €	1.880,71	2,5%	1.880,71	2,5%
Despesa en alimentació, begudes i tabac, €	319,71	8,1%	319,71	8,1%
Resta de la despesa, €	1.561,54	1,4%	1.561,54	3,7%
Índex de vendes al detall	86,6	4,0%	86,6	4,0%
Facturació elèctrica usos domèstics (MWh)	456.683	12,8%	456.683	12,8%
Vendes de benzina (milers de litres)	74.415	-10,8%	74.415	-10,8%
Matriculació de turismes	16.946	1,9%	16.946	1,9%

Font: INE, Gesa-Endesa, CLH i Direcció General de Trànsit.

Inversió

La lenta recuperació de l'economia, amb cert grau encara d'incertesa, afecta la inversió. A més cal tenir

Segons l'enquesta contínua de pressuposts familiars de l'INE, la despesa privada per llar augmentà durant el primer trimestre de l'any un 2,5%, i arribà a una mitjana de 1.880,71 euros. Destaca l'increment de la despesa en alimentació, begudes i tabac, que cresqué un 8,1%.

L'índex de vendes al detall, que inclou tant les vendes a residents com a no residents, cresqué un 4,0%. Per altra banda, les matriculacions de vehicles s'incrementaren un 1,9%.

També mostrà un comportament positiu la facturació elèctrica per a usos domèstics (+12,8%), mentre que les vendes de benzina minvaren un -10,8%.

en compte l'alentiment de l'activitat constructora. Com a conseqüència, el creixement de la formació bruta de capital es redueix i passa del 5,2% l'any 2001 a una estimació del -1,0% per a enguany.

Indicadors d'inversió	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Variació en el capital de les societats mercantils (milers d'euros) ¹	252.225	33,7%	252.225	33,7%
Capital de noves societats mercantils (milers d'euros)	48.026	-25,4%	48.026	-25,4%
Creació neta de societats mercantils ²	807	-3,8%	807	-3,8%
Noves hipoteques sobre finques urbanes i rústiques (milers d'euros)	773.944	45,7%	773.944	45,7%
Noves hipoteques sobre habitatges construïts (milers d'euros)	440.785	36,7%	440.785	36,7%
Nombre d'hipoteques sobre habitatges construïts	4.845	13,8%	4.845	13,8%
Noves hipoteques sobre projectes d'habitatge (milers d'euros)	123.016	84,6%	123.016	84,6%
Noves hipoteques sobre solars urbans (milers d'euros)	36.361	33,8%	36.361	33,8%
Matriculació de camions	1.526	-20,1%	1.526	-20,1%

1. Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

2. Noves societats menys societats dissoltes.

Font: INE i Direcció General de Trànsit.

Les variacions de capital de les societats mercantils provocaren un creixement del 33,7%. Aquest increment es degué principalment a les ampliacions de capital, que augmentaren un 50,1% (totalitzant 213,8 milions d'euros). Per contra, el capital de les noves societats mercantils fou un -25,4% menor al que es va assolir durant el primer trimestre de l'any 2001.

La creació neta de societats mercantils, és a dir, el nombre de noves societats menys el nombre de societats dissoltes, restà quasi estable, amb una reducció del -3,8%.

El mercat de les hipoteques continuà mostrant dinamisme. En import, el capital de les noves hipoteques sobre finques, tant urbanes com rústiques, cresqué un 45,7%; el de les garantides amb habitatges construïts augmentà un 36,7%; i el de les hipoteques sobre projectes d'habitatge s'incrementà un 84,6%.

Les matriculacions de camions minvaren. Des del quart trimestre de 1999, i de forma quasi ininterrompuda, aquest indicador mostra taxes de variació interanuals negatives. Durant el primer trimestre d'enquany la diferència fou del -20,1%.

3.6. Preus i salaris

Preus

La introducció de l'euro el mes de gener provocà la sensació generalitzada que comerços, establiments de restauració i d'altres havien aprofitat la confusió per arrodonir els preus a l'alça. El canvi de metodologia en el càlcul de l'índex de preus de consum per part de l'Institut Nacional d'Estadística dificulta l'anàlisi de l'anomenat "efecte de l'arrodoniment". Segons l'Institut d'Estudis Econòmics, l'índex general espanyol intermensual al gener segons l'antiga metodologia s'hauria situat al voltant del +0,7%, en lloc del -0,1% publicat per l'INE amb la nova metodologia; a Balears, aquesta darrera dada fou del 0,5%. A més a més, cal afegir-hi que l'arrodoniment sembla haver continuat durant els mesos següents, aprofitant la dificultat dels consumidors, tant residents com no residents, a l'hora de comparar preus en la nova divisa.

El mes de març les taxes anuals indicaven que els preus a Balears havien crescut un 3,6% interanual, cinc dècimes per sobre de l'IPC per al conjunt d'Espanya i un 0,9% més que l'índex de preus de consum harmonitzat de la zona euro.

Per grups, els més inflacionistes foren el d'*aliments i begudes no alcohòliques*, amb un increment del 4,7%, per sobre del 4,3% per al conjunt d'Espanya i de la zona euro; *vestit i calçat*, amb un augment del 5,0% (2,9% per al conjunt d'Espanya i 2,1% per a la zona euro); *habitatge*, amb un 3,9% (2,3% i 1,2% respectivament); *ensenyament*, amb un 4,4% (3,6% i 4,0%); i *hotels, cafès i restaurants*, amb un 6,3% (5,4% i 4,6%).

Per contra, varen tenir un comportament millor a Balears els grups de *parament de la llar*, que a la nostra

comunitat augmentaren un 1,7%, menys que en el conjunt del país i de la zona euro (1,9%); el de *transports*, que obtingué la mateixa taxa de creixement que en el conjunt d'Espanya (1,4%), malgrat que major que a la zona euro (1,2%); el de *comunicacions*, que a l'arxipèlag minvà un -3,2%, mentre que a tot Espanya el descens fou del -3,0% i a l'àrea de l'euro del -1,0%; i oci i cultura, que a Balears augmentà un 2,7%, per sota del 3,4% a escala nacional però per sobre de l'1,9% de la zona euro.

Respecte de les xifres del mes de desembre, quan l'IPC de Balears augmentà un 3,7%, augmentaren significativament les taxes interanuals els grups de *vestit i calçat* (augment de la taxa del 2,7%); *medicina* (1,1%); *transport* (3,4%); *hotels, cafès i restaurants* (0,3%); i *d'altres* (0,5%). Minvaren les taxes de creixement els grups d'*aliments i begudes no alcohòliques* (-1,4%); *begudes alcohòliques i tabac* (-0,9%); *habitatge* (-3,3%); *parament de la llar* (-1,2%); *comunicacions* (-0,5%); *oci i cultura* (-1,7%); i *ensenyament* (-3,4%).

Inflació: taxa de variació interanual dels índexs de preus de consum	Illes Balears ¹ març 2002	Illes Balears ¹ desembre 2001	Espanya IPC març 2002	Espanya IHPC març 2002	zona euro ² març 2002
Aliments i begudes no alcohòliques	4,7%	6,1%	4,3%	4,2%	4,3%
Begudes alcohòliques i tabac	3,4%	4,5%	3,7%	3,7%	3,7%
Vestit i calçat	5,0%	2,3%	2,9%	2,9%	2,1%
Habitatge	3,9%	7,2%	2,3%	2,4%	1,2%
Parament de la llar	1,7%	3,0%	1,9%	2,0%	1,9%
Medicina	3,3%	2,2%	3,1%	3,1%	2,3%
Transport	1,4%	-2,0%	1,4%	1,4%	1,2%
Comunicacions	-3,2%	-2,7%	-3,0%	-2,9%	-1,0%
Oci i cultura	2,7%	4,4%	3,4%	3,3%	1,9%
Ensenyament	4,4%	7,8%	3,6%	3,7%	4,0%
Hotels, cafès i restaurants	6,3%	6,0%	5,4%	5,4%	4,6%
Altres	4,9%	4,4%	4,3%	3,6%	3,2%
Índex general	3,6%	3,7%	3,1%	3,3%	2,7%
Índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics	3,9%		3,5%		

1. índex de preus de consum (IPC)

2. índex harmonitzat de preus de consum (IHPC)

Font: INE.

Pel que fa a l'índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics —la dada més assimilable a la inflació subjacent—, al març la taxa de variació interanual fou del 3,9%, un 0,4% per sobre de mateixa taxa per al conjunt d'Espanya i un 0,2% més que la taxa de l'índex general per a Balears.

Destaquen els canvis experimentats en els preus de queviures frescs, especialment la carn, arran de les crisis i recuperacions de la confiança dels consumidors motivades per les diferents epizooties. A més, destaquen els augments de preus de fruites fresques, llegums i hortalisses.

L'augment del preu del tabac es degué a l'increment dels preus de venda establerts per Altadis, empresa que opera en el mercat en règim de quasi monopoli.

La fi del doble etiquetatge en pessetes i en euros facilità també l'augment d'alguns preus. En el cas del vestit, això es va veure afavorit pel canvi del període de rebaixes i la renovació dels estocs de temporada, la qual cosa provocà un augment del 5,3%, i del 8,7% en el cas específic de roba per a dona.

La major inflació en els serveis que en els béns, a causa del diferent grau d'exposició a la competència,

expliquen en part els increments en els preus dels serveis llistats.

Continua minvant el cost de les comunicacions, sotmès a un mercat amb força competència; i dels equips i suports audiovisuals, fotogràfics i informàtics, que veuen també afavorida l'evolució del seu índex amb el nou sistema de càlcul de l'índex de

preus de consum. Cal tenir en compte en aquest capítol només les variacions de preus que no són resultat de millores en la qualitat.

Cal afegir-hi, finalment, que el tipus d'interès real per a Balears se situa al voltant del zero; un augment dels tipus d'interès nominals per part del Banc Central Europeu ajudaria a reduir el diferencial d'inflació.

Subgrups i epígrafs amb major variació de preus IPC Illes Balears, març 2002		
	Subgrups	Epígrafs
Aliments	5,0%	
Pa		10,6%
Carn de boví		18,5%
Carn d'oví		8,6%
Carn de porc		-13,8%
Carn d'aus		-11,9%
Olis i greixos		9,7%
Fruita fresca		16,7%
Llegums i hortalisses fresques		19,6%
Patates i derivats		14,6%
Tabac	5,2%	
Vestit	5,3%	
Roba de dona		8,7%
Conservació de l'habitatge	6,8%	
Serveis mèdics, dentals i paramèdics no hospitalaris	6,4%	
Serveis hospitalaris	-3,9%	
Serveis de transport	9,1%	
Transport públic interurbà		11,1%
Comunicacions	-3,2%	
Equips i suports audiovisuals, fotogràfics i informàtics	-6,4%	
Viatge organitzat	13,5%	
Restaurants, bars i cafeteries	6,4%	
Hotels i altres allotjaments	4,1%	
Turisme i hoteleria		6,8%
Serveis financers	-20,6%	

Font: INE.

Salaris i jornada laboral

El cost laboral per treballador i mes durant el primer trimestre fou de 1.623,08 €, quantitat que significà un increment del 4,8%. D'aquesta quantitat, quasi 1.200 € correspongueren al cost salarial; la resta a costos no salarials, que inclouen les aportacions de l'empresa a la Seguretat Social, els pagaments delegats per incapacitat temporal i/o desocupació, complements de prestacions socials, indemnitzacions per acomiadament, i els pagaments compensatoris per menyscapte de doblers, desgast d'eines, adquisició de roba de

treball, despeses de transport i de viatge, indemnitzacions per trasllat o fi de contracte, i qualsevol altra despesa de caràcter compensatori.

El nombre d'hores efectives fou de 143,6, que representa una reducció del -3,0%. Com que el nombre d'hores pactades i el d'hores pagades restà estable, la reducció del nombre d'hores efectives i del cost laboral féu incrementar de forma considerable el cost per hora efectiva, que arribà als 11,31€, un 8,1% més que durant el primer trimestre de 2001.

Costs i jornada laborals	Per treballador i mes		Per hora efectiva	
	€	Variació	€	Variació
Cost laboral total, €	1.623,08	4,8%	11,31	8,1%
Cost salarial, €	1.199,88	4,8%	8,36	8,0%
Costs no salarials, €	423,20	4,9%	2,95	8,5%
Hores efectives per treballador	143,6	-3,0%		
Hores pactades per treballador	160,7	-0,2%		
Hores pagades per treballador	160,4	-0,3%		
Hores no treballades	17,3	30,5%		
Hores extres	0,5	20,5%		

Font: INE.

Mercat de treball	1r trimestre		Acumulat any 2002	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Població activa (mitjana) ¹	379.102	2,6%	379.102	2,6%
Ocupats (afiliats a la Seguretat Social, mitjana)	347.838	2,1%	347.838	2,1%
Afiliats al règim general de la SS (mitjana)	269.743	2,8%	269.743	2,8%
Afiliats al règim d'autònoms ² (mitjana)	72.857	0,5%	72.857	0,5%
Aturats registrats (mitjana)	31.264	7,9%	31.264	7,9%
Taxa d'atur registrat (mitjana)	8,2%	0,4%	8,2%	0,4%
Beneficiaris de prestacions per atur (mitjana)	43.100	12,5%	43.100	12,5%
Efectius laborals ³	261.100	2,0%	261.100	2,0%
...previsió de l'empresari sobre variació d'efectius				
...per al següent trimestre		5,4%		5,4%
...per al mateix trimestre de l'any següent		0,4%		0,4%
Contractes per temps indefinit	8.793	3,2%	8.793	3,2%
...a temps complet	5.706	5,6%	5.706	5,6%
...a temps parcial	3.087	-1,1%	3.087	-1,1%

1. Afiliats a la Seguretat Social i aturats registrats.

2. Excepte els sectors agrari i pesquer.

3. Segons l'enquesta de conjuntura laboral del Ministeri de Treball i Afers Socials. Per efectiu laboral s'entén el nombre de llocs de feina ocupats per treballadors per compte d'altri el darrer dia del trimestre.

Font: Tresoreria Territorial de la Seguretat Social, INEM, Ministeri de Treball i Afers Socials i elaboració pròpia.

La població activa, considerada com el conjunt d'afiliats a la Seguretat Social i aturats registrats, augmentà en 9.577 persones, la qual cosa representà un 2,6%. L'increment s'experimentà tant en el nombre d'afiliats (7.302 persones, +2,1%), com en el d'aturats registrats (2.276 persones, +7,9%). Si bé en xifres absolutes la diferència mostra estabilitat en la creació d'ocupació, l'augment de la població activa provocà que la taxa d'atur se situés un 0,4% per sobre de l'assolida durant el 2001, fins a arribar al 8,2%.

El nombre de beneficiaris de prestacions d'atur tornà a superar la xifra d'aturats registrats, principalment a causa de la temporalitat de l'ocupació a l'arxipèlag.

Pel que fa a la contractació, continua l'increment dels contractes per temps indefinit (+3,2%), sobretot pel que fa als contractes a temps complet (+5,6%).

4. Mallorca

Evolució de Mallorca.

Taxes de variació interanual en cycle – tendència del PIB a preus constants (en %)

2001 per trimestres (e)				2001	2002
I	II	III	IV	(e)	I (e)
3,6	3,5	3,0	2,9	3,3	1,3

e: estimació.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

L'economia mallorquina cresqué un 1,3% en taxa interanual en el primer trimestre de l'any.

La facturació elèctrica per a usos no domèstics, després de créixer un 9% durant el darrer quart de l'any 2001, durant el període de gener a març minvà un

-4%. Per altra banda, la venda de gasoli A augmentà un 2,3%.

Pel que fa a la construcció, disminuí el nombre de projectes visats en el Col·legi d'Arquitectes (-12,5%), però augmentà el nombre d'habitatges (+32,0%). El nombre mitjà d'habitatges per projecte fou de 2,06, xifra que representa un augment del 50,9%.

Pel que fa al consum, la matriculació de vehicles mostrà certa estabilitat (-0,6%), mentre que augmentà la facturació elèctrica per a usos domèstics (12,2%) i minvà la venda de benzina (-13,2%).

Continuà mantenint-se cert dinamisme en el mercat laboral, amb un creixement de l'ocupació del 2,1% i un augment del 2,0% en el nombre de contractes indefinits.

Mallorca Indicadors d'activitat	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Facturació elèctrica, usos no domèstics (MWh)	431.340	-4,0%	431.340	-4,0%
Venda de gasoli A (milers de litres)	60.725	2,3%	60.725	2,3%
Venda de gasoli B (milers de litres)	12.435	0,3%	12.435	0,3%
Col·legi d'Arquitectes: projectes visats ¹	1.674	-12,5%	1.674	-12,5%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges visats ¹	3.442	32,0%	3.442	32,0%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges per projecte ¹	2,06	50,9%	2,06	50,9%
Indicadors de consum				
Facturació elèctrica, usos domèstics (MWh)	359.440	12,2%	359.440	12,2%
Venda de benzina (milers de litres)	58.975	-13,2%	58.975	-13,2%
Vehicles matriculats	16.574	-0,6%	16.574	-0,6%
Mercat de treball				
Població activa (mitjana)	320.080	2,6%	320.080	2,6%
Ocupats (afiliats a la Seguretat Social, mitjana)	296.899	2,1%	296.899	2,1%
Aturats registrats (mitjana)	23.181	9,7%	23.181	9,7%
Taxa d'atur (mitjana)	7,2%	0,4%	7,2%	0,4%
Contractes per temps indefinit	7.258	2,0%	7.258	2,0%

1. Excepte turístics i industrials.

Font: Gesa-Endesa, CLH, COAB, AENA, SOIB, INEM i Direcció Provincial de Trànsit.

El nombre de passatgers arribats de destinacions estrangeres es reduí un -2,8%; si considerem el període de gener a abril, la reducció arriba al -14,7%. El nombre de passatgers arribats del Regne Unit augmentà (+12,3% durant el primer trimestre i +5,8% durant el període de gener a abril), mentre que el total de passatgers procedents d'Alemanya minvà (-6,3% i -20,2% respectivament).

Pel que fa als turistes espanyols, el total també minvà, amb taxes del -5,4% durant el primer trimestre i del -6,6% per al període de gener a abril. Com a resultat, el total de passatgers arribats de l'estranger i de turistes espanyols registrà taxes de creixement negatives: un -3,4% en el primer trimestre i un -13,1% per al període de gener a abril.

El nombre de viatgers allotjats en establiments hotelers cresqué un 7,5%; per al període de gener a abril el total de viatgers es reduí un -3,4%. Emperò l'estada mitjana s'acurçà, i passà de 6,3 dies durant el primer trimestre de 2001 a 5,4 dies durant el mateix període d'enguany (reducció del -14,5%); per al període de gener a abril, l'estada mitjana durant el 2001 fou de 7,0 dies, mentre que enguany restà a 6,0 dies (reducció de 15,0%). En conseqüència, el nombre de pernотacions en establiments hotelers minvà un -11,1% durant el primer trimestre i un -17,9% durant el període de gener a abril; tingueren un comportament més estable les pernотacions d'hostes residents a Espanya (-0,4% i -5,0% respectivament) que les dels residents a l'estranger (-13,3% i -20,7%).

Passatgers de l'estranger i turistes espanyols arribats per via aèria	1r trimestre			gener a abril		
	Nombre	Variació	% sobre total	Nombre	variació	% sobre total
Regne Unit	152.886	12,3%	16,7%	277.388	5,8%	19,8%
Alemanya	456.815	-6,3%	50,0%	646.438	-20,2%	46,2%
Itàlia	6.037	-22,9%	0,8%	10.626	-25,0%	0,8%
França	12.736	-2,0%	1,8%	31.156	-15,0%	2,2%
Bèlgica	2.904	-61,2%	0,4%	8.925	-40,6%	0,6%
Holanda	2.945	20,0%	0,4%	9.839	-14,6%	0,7%
Suïssa	18.036	-7,6%	2,5%	30.579	-17,0%	2,2%
Suècia	12.077	30,9%	1,7%	24.935	-7,5%	1,8%
Altres estrangers	46.366	-2,6%	6,5%	77.943	-19,4%	5,6%
Total d'estrangers	710.802	-2,8%	77,7%	1.117.829	-14,7%	79,8%
Turistes espanyols	203.569	-5,4%	22,3%	282.158	-6,6%	20,2%
Total	914.371	-3,4%	100,0%	1.399.987	-13,1%	100,0%

Font: AENA, IBATUR i elaboració pròpia.

5. Menorca

Evolució de Menorca.

Taxes de variació interanual en cicle – tendència del PIB a preus constants (en %)

2001 per trimestres (e)				2001	2002
I	II	III	IV	(e)	I (e)
3,5	3,0	3,6	2,7	3,2	0,5

e: estimació.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

L'economia menorquina reflectí durant el primer trimestre la desacceleració de la demanda de béns industrials; el seu PIB només augmentà un 0,5% en taxa interanual.

Els indicadors d'activitat continuen mostrant un creixement moderat. La facturació elèctrica per a usos no domèstics cresqué un 2,7% i la venda de gasoli A un 1,4%.

Pel que fa a la construcció minvà tant el nombre de projectes (-7,8%) com d'habitatges (-1,4%) visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes.

Quant al consum, la facturació elèctrica per a usos domèstics augmentà un 11,1%, mentre que la matriculació de vehicles registrà un descens del -28,2%.

Continuà augmentant l'ocupació (+2,8%), encara que el creixement més accelerat de la població activa (+3,6%) provocà un augment de la taxa d'atur, que se situà en el 8,9%. El nombre de nous contractes per temps indefinit disminuí un -2,3%.

Menorca Indicadors d'activitat	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Facturació elèctrica, usos no domèstics (MWh)	38.873	2,7%	38.873	2,7%
Venda de gasoli A (milers de litres)	4.086	1,4%	4.086	1,4%
Venda de gasoli B (milers de litres)	1.292	16,7%	1.292	16,7%
Col·legi d'Arquitectes: projectes visats ¹	321	-7,8%	321	-7,8%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges visats ¹	291	-1,4%	291	-1,4%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges per projecte ¹	0,91	6,9%	0,91	6,9%
Indicadors de consum				
Facturació elèctrica, usos domèstics (MWh)	43.916	11,1%	43.916	11,1%
Consum de benzina (milers de litres)	6.166	0,2%	6.166	0,2%
Vehicles matriculats	977	-28,2%	977	-28,2%
Mercat de treball				
Població activa (mitjana)	27.333	3,6%	27.333	3,6%
Ocupats (afiliats a la Seguretat Social, mitjana)	24.903	2,8%	24.903	2,8%
Aturats registrats (mitjana)	2.430	12,7%	2.430	12,7%
Taxa d'atur (mitjana)	8,9%	0,7%	8,9%	0,7%
Contractes per temps indefinit	605	-2,3%	602	-2,3%

1. Excepte turístics i industrials.

Font: Gesa-Endesa, CLH, COAB, AENA, SOIB, INEM i Direcció Provincial de Trànsit.

El nombre total de passatgers estrangers i turistes espanyols arribats per via aèria cresqué un 12,3% en el primer trimestre, però registrà una reducció del

-23,0% durant el període de gener a abril, amb un -10,6% menys de passatgers arribats del Regne Unit i un 25,5% menys de turistes espanyols.

Passatgers de l'estranger i turistes espanyols arribats per via aèria	1r trimestre			gener a abril		
	Nombre	Variació	% sobre total	Nombre	variació	% sobre total
Regne Unit	8.989	78,6%	35,1%	21.674	-10,6%	43,4%
Alemanya	904	102,7%	3,5%	2.919	-62,1%	5,8%
Itàlia	0			698	7,1%	1,4%
França	0			1	100,0%	0,0%
Bèlgica	0			229	-47,0%	0,5%
Holanda	0			344	-18,3%	0,7%
Suïssa	0			0		
Suècia	0			739	280,9%	1,5%
Altres estrangers	3	100,0%	0,0%	280	38,6%	0,6%
Total d'estrangers	9.896	80,5%	38,7%	26.884	-20,6%	53,8%
Turistes espanyols	15.706	-9,3%	61,3%	23.091	-25,5%	46,2%
Total	25.602	12,3%	100,0%	49.975	-23,0%	100,0%

Font: AENA, IBATUR i elaboració pròpia.

6. Pitiüses

Evolució d'Eivissa i Formentera.

Taxes de variació interanual en cicle – tendència del PIB a preus constants (en %)

2001 per trimestres (e)				2001	2002
I	II	III	IV	(e)	I (e)
3,1	2,8	3,0	2,5	2,9	2,1

e: estimació.

Font: Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

L'economia pitiüsa fou la que tingué més dinamisme de Balears. En el primer trimestre assolí una taxa interanual de creixement del 2,1%, per sobre dels percentatges de Mallorca i Menorca.

La facturació elèctrica per a usos no domèstics a Eivissa i Formentera cresqué un 3,9%, mentre que la venda de gasoli A augmentà un 7,3%.

La construcció registrà menor activitat. Disminuiren tant el nombre de projectes visats (-8,3%) com d'habitatges visats (-44,8%) pel Col·legi Oficial d'Arquitectes.

El consum mantingué un perfil més positiu que a la resta de les illes. La facturació elèctrica per a usos domèstics cresqué un 18,5% i la matriculació de vehicles ho féu en un 21,3%.

El mercat de treball presentà una lleugera millora. El total d'ocupats s'incrementà en un 2,7%, i la taxa d'atur es reduí en un -0,1%, per la qual cosa se situà en el 12,3%. A més, el nombre de nous contractes per temps indefinit cresqué un 20,4%.

Pitiüses Indicadors d'activitat	1r trimestre		acumulat any	
	Nombre	Variació	Nombre	Variació
Facturació elèctrica, usos no domèstics (MWh)	49.075	3,9%	49.075	3,9%
Venda de gasoli A (milers de litres)	6.507	7,3%	6.507	7,3%
Venda de gasoli B (milers de litres)	1.660	38,6%	1.660	38,6%
Col·legi d'Arquitectes: projectes visats ¹	143	-8,3%	143	-8,3%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges visats ¹	274	-44,8%	274	-44,8%
Col·legi d'Arquitectes: habitatges per projecte ¹	1,92	-39,7%	1,92	-39,7%
Indicadors de consum				
Facturació elèctrica, usos domèstics (MWh)	53.327	18,5%	53.327	18,5%
Consum de benzina (milers de litres)	9.275	-1,1%	9.275	-1,1%
Vehicles matriculats	1.593	21,3%	1.593	21,3%
Mercat de treball				
Població activa (mitjana)	36.593	2,5%	36.593	2,5%
Ocupats (afiliats a la Seguretat Social, mitjana)	32.106	2,7%	32.106	2,7%
Aturats registrats (mitjana)	4.487	1,0%	4.487	1,0%
Taxa d'atur (mitjana)	12,3%	-0,1%	12,3%	-0,1%
Contractes per temps indefinit	849	20,4%	849	20,4%

1. Excepte turístics i industrials.

Font: Gesa-Endesa, CLH, COAB, AENA, SOIB, INEM i Direcció Provincial de Trànsit.

El nombre de passatgers de l'estranger i turistes espanyols arribats per via aèria a l'aeroport d'Eivissa restà quasi estable durant el primer trimestre (-1,4%), però registrà una taxa negativa del -34,3% per al període de gener a abril. Destaquen les reduccions en el nombre de passatgers amb procedència del Regne Unit (-26,1% al primer trimestre i -47,3% per al període

de de gener a abril), i d'Alemanya (90,7% per al primer trimestre però -30,3% per al període de gener a abril), així com dels turistes espanyols (-22,9% i -39,9%). Cal afegir també que, entre altres factors, el fet que la Setmana Santa fos al mes de març ha influït en el fet que molts d'establiments turístics de temporada no estiguessin oberts durant aquest període de vacances.

Passatgers de l'estranger i turistes espanyols arribats per via aèria	1r trimestre			gener a abril		
	Nombre	Variació	% sobre total	Nombre	variació	% sobre total
Regne Unit	1.072	-26,1%	3,0%	6.902	-47,3%	9,6%
Alemanya	12.093	90,7%	33,3%	23.158	-30,3%	32,1%
Itàlia	21	162,5%	0,1%	3.733	23,8%	5,2%
França	225	324,5%	0,6%	6.645	-26,3%	9,2%
Bèlgica	413	100,0%	1,1%	1.318	-24,8%	1,8%
Holanda	0			658	-50,1%	1,5%
Suïssa	142	100,0%	0,4%	547	-14,1%	0,8%
Suècia	0			0		
Altres estrangers	0			704	91,3%	1,0%
Total d'estrangers	13.942	90,7%	77,8%	43.665	-30,1%	60,5%
Turistes espanyols	22.348	-22,9%	-22,9%	28.468	-39,9%	39,5%
Total	36.314	-1,4%	100,0%	72.133	-34,3%	100,0%

Font: AENA, IBATUR i elaboració pròpia.

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Les fonts, quan no estan incloses al text o al peu de la taula, apareixen com a superíndexs al text. La correspondència amb aquests índexs és la següent:

1. Reserva Federal dels Estats Units.
2. Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE).
3. Banc d'Espanya.
4. Comissió Europea.
5. Institut Nacional d'Estadística (INE).

Agraïments

Volem fer exprés el nostre agraïment a les següents empreses i entitats per les dades que ens han facilitat; la seva col·laboració ha estat imprescindible per a l'elaboració d'aquest informe.

AENA – Aeroport d'Eivissa.
AENA – Aeroport de Maó.
AENA – Aeroport de Palma.
Banc d'Espanya.
Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears (COAB).
Compañía Logística de Hidrocarburos (CLH), Palma.
Direcció General d'Aviació Civil, Ministeri de Foment.
Direcció General de Fons Comunitaris i Finançament Territorial, Ministeri d'Hisenda.
Direcció General de Trànsit, Ministeri d'Interior.
Direcció General d'Habitatge, Arquitectura i Urbanisme, Ministeri de Foment.
Direcció Provincial de Trànsit, Ministeri d'Interior.
Gesa – Endesa.

Ibatur-Enturib, Conselleria de Turisme.
Institut d'Estudis Turístics, Ministeri d'Economia.
Direcció Provincial de Balears de l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM).
Institut Nacional d'Estadística (INE).
Subdirecció General d'Estudis, Ministeri de Ciència i Tecnologia.
Predyco.
OFICEMEN.
SEOPAN.
Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), Conselleria de Treball.
Tresoreria Territorial de la Seguretat Social a les Illes Balears, Ministeri de Treball.

Si definir què s'entén per qualitat de vida no és en absolut una tasca fàcil, atesa la multidimensionalitat del concepte en si mateix, la dificultat es torna més gran quan del que es tracta és de definir els vessants que la conformen, així com els procediments que cal seguir per valorar-la.

En aquest sentit, cal recordar que l'interès per aquest tema es remunta bastant enrere en el temps. Ja en l'anàlisi econòmica clàssica Jeremy Bentham intentà mesurar el benestar en sentit "científic" tractant de calcular la felicitat, entesa com a suma del plaer i del dolor col·lectius, en la seva obra *Introduction to the Principles of Morals and Legislation*, l'any 1780. Cal recordar en aquest sentit que la Constitució dels Estats Units de 1778 havia declarat com a principi el dret de tots els individus a cercar la felicitat. Bentham explicà detalladament com s'havien d'efectuar els càlculs del benestar, i encara que ell mateix va reconèixer que la seva teoria presentava algunes dificultats analítiques i pràctiques que la feien inviable, cal atorgar-li el mèrit d'haver proporcionat un punt de partida.

Després de la Segona Guerra Mundial, els principals països industrialitzats es proposaren com a objectiu posar en marxa polítiques econòmiques que contribuïssin decisivament al seu desenvolupament i creixement. Inspirant-se en la teoria general de John Maynard Keynes i en l'anàlisi *Input-Output* de Leontieff es dissenyaren mètodes de valoració de variables macroeconòmiques com la renda, la producció i el consum. Va néixer així la comptabilitat nacional i es consolidà el producte interior brut com a indicador per excel·lència a l'hora de mesurar el nivell de desenvolupament i creixement d'una economia.

Durant la dècada dels setanta, la necessitat de mesurar la realitat a través de dades objectives es complementa amb la consideració d'indicadors de caràcter social. Tal vegada sigui a partir d'aquí quan s'estableix una clara ruptura entre els conceptes de benestar, desenvolupament, creixement econòmic i qualitat de vida. A partir d'aleshores és quan el concepte aquí analitzat assoleix el seu caràcter multidimensional, acceptant-se el fet que el factor econòmic és un element necessari però no suficient quan del que es tracta és de mesurar la qualitat de vida, atès que aquesta està condicionada tant per aspectes objectius com per aspectes subjectius.

Ara per ara, no hi ha unanimitat en la doctrina sobre la definició del concepte qualitat de vida. Així i tot, és obligat fer esment de les conceptualitzacions proposades per Borthwick-Duffy l'any 1992 i l'ampliació que en van fer Felce i Perry l'any 1995. Succintament,

segons aquests autors, la qualitat de vida podia entendre's des de diferents conceptualitzacions:

- Les condicions de vida d'una persona.
- La satisfacció experimentada per la persona segons les seves condicions de vida.
- Com una combinació de les condicions de vida i la satisfacció.
- I, finalment, com una combinació de les condicions de vida i de la satisfacció experimentada, ponderada d'acord amb l'escala de valors, aspiracions i expectatives personals de cada individu.

I són precisament aquestes diverses conceptualitzacions les que ens introdueixen en una altra qüestió, com és la dificultat de valorar, de quantificar i de decidir quin enfocament metodològic s'ha de seguir per a l'estudi de la qualitat de vida.

En aquest sentit, cal dir que tots els estats han acceptat al llarg del temps la variable producte interior brut com a índex de benestar econòmic. I això per un principi de pur realisme: tots la reconeixen com a variable macroeconòmica i tots la calculen de manera semblant, amb normes comptables comunes, la qual cosa la fa comparable entre països, i aquesta és una de les seves grans virtuts.

Però tot i que no hi ha dubtes quant al fet que el producte interior brut és l'indicador més comú per mesurar el nivell de desenvolupament i creixement d'una economia, és cert és que no és l'indicador més idoni per a valorar el benestar econòmic i social, o la qualitat de vida entesa com a combinació de factors quantitius però també qualitius. Perquè cal recordar que les economies no tan sols són productores de béns i serveis, sinó també mals o béns nocius, com ara el soroll, la contaminació, el deteriorament mediambiental, o els costos econòmics i de temps per anar i tornar del lloc de residència al centre de treball. I si es deduïssin tots aquests mals o béns nocius del mètode de càlcul del producte interior brut, probablement el resultat que s'obtindria diferiria substancialment del que s'obté, i també ho faria l'ordre de prelación dels diferents països segons aquest indicador.

Tot i això, és just reconèixer la tremenda dificultat que suposa resumir en un únic indicador el que es considera desenvolupament econòmic i més encara el que es podria qualificar com a benestar econòmic i social. A pesar d'aquesta realitat, el van intentar dur a terme economistes com Tobin i Nordhaus de la Universitat de Yale, introduint en el càlcul tradicional del producte interior brut elements addicionals que no s'havien tingut en compte fins a aquells moments.

Mereixen també esment els treballs de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), que amb el document *Informe sobre la definició i avaluació dels nivells de vida des del punt de vista internacional* (1954) inicia una línia de treball amb l'objectiu d'establir mètodes més consistents per definir i mesurar el nivell de vida dels diferents països, partint de la premissa que l'instrument que en resulti ha de permetre la comparació dels resultats a escala internacional. L'ONU arriba a la consideració que la millor metodologia que es pot aplicar passa per especificar el nivell de vida d'una societat segons els distints components econòmics i socials que la conformen, sota la condició que siguin susceptibles de quantificació i, alhora, que siguin un reflex dels objectius generalment acceptats per tots en el marc de la política econòmica i social. Fruit d'aquesta preocupació es construeix l'índex de desenvolupament humà (IDH), com a nova concepció de caràcter multidimensional. Des de 1990, l'ONU publica un informe de caràcter anual acompanyat d'una extensa base de dades que, entre altres coses, posa en evidència que no hi ha una correlació automàtica entre riquesa i desenvolupament humà.

La idea que hi ha al darrere de la formulació de l'índex de desenvolupament humà és que el canvi de les condicions socials i econòmiques és desitjable només en el cas que suposi una millora en la qualitat de vida dels éssers humans. En aquesta línia, l'IDH intenta captar a través d'un indicador complex els èxits obtinguts quant a expectatives de vida (o el que és el mateix, gaudir d'una vida prolongada i agradable), en l'adquisició de coneixements i en l'abast d'un adequat nivell de vida, entenent com a tal el fet de tenir accés als recursos necessaris per garantir una vida decorosa. Si no es disposa d'aquests tres factors essencials, moltes opcions o oportunitats seran totalment inaccessibles per a l'ésser humà.

La justificació d'aquesta definició o interpretació del concepte de qualitat de vida consisteix en la idea ja assenyalada que el desenvolupament humà és un procés que condueix a l'ampliació del ventall de possibilitats i d'opcions de què disposen les persones al llarg de la seva vida per millorar-la, opcions que poden ser moltes i canviants en el temps.

També suposa acceptar el fet que el factor econòmic és un element necessari però no suficient per al progrés de qualsevol societat. Per tant, i no essent contrari al creixement econòmic en si mateix, exigeix un aprofitament d'aquest en benefici de la societat en general i de l'individu en particular.

Tot i que es tracta d'un indicador solvent i prou contrastat, sintetitzar en l'IDH tota la complexitat inherent al desenvolupament humà és un objectiu massa ambiciós, per la qual cosa aquest ha d'interpretar-se com a instrument per mesurar de forma aproximativa la seva magnitud. El mateix informe de l'ONU recull alguns aspectes crítics d'aquest indicador, entre els quals poden citar-se l'absència en la seva formulació de variables importants, com puguin ésser l'existència o no de llibertat

política, les condicions del mercat de treball, gaudir del temps lliure o la sostenibilitat del medi ambient.

La Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica de la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts del Govern dels Illes Balears va assajar recentment l'aplicació de la metodologia de l'IDH que proposa l'ONU al cas de les comunitats autònomes d'Espanya. Tot i que la seva lectura ha de fer-se amb precaució —perquè les diferències resultants entre comunitats autònomes no són ni de bon tros pronunciades—, un fet quedà evidenciat: aplicar la metodologia de l'IDH a l'estudi de les disparitats regionals en un país com Espanya, per definició desenvolupat econòmicament, pot no ésser la millor opció. El més idoni seria dissenyar una metodologia que millorés la informació existent en matèria de benestar i qualitat de vida, concentrant aquesta informació en un indicador sintètic elaborat a partir de la multidimensionalitat d'aquest concepte. Un indicador que, entre altres factors, tingués en compte la renda per càpita, el nivell d'infraestructures, els desequilibris socials, la sanitat, l'educació, les característiques del mercat de treball, els moviments migratoris, el medi ambient, la cultura o les condicions d'accés a l'habitatge, per a la integració dels components quantitius i qualitius a fi d'obtenir un indicador de qualitat de vida ajustat a la vertadera realitat socioeconòmica.

Per a un gestor de la política econòmica, disposar d'un indicador de qualitat de vida s'està convertint en una eina fonamental per portar a terme de forma adequada les funcions a les quals ha de respondre tota hisenda pública per a l'assignació eficient dels recursos.

És per això que, d'acord amb el que pregonen alguns investigadors (Schalock, Gómez-Sabeh), aquest concepte s'està erigint com un principi organitzador aplicable tant a l'avaluació de les necessitats de les persones i els seus nivells de satisfacció, com a l'ordenació i la programació de qualsevol política econòmica o social, sigui de l'àmbit que sigui.

Arribats a aquest punt, cal convidar el lector a la reflexió de si en la societat actual no és certa encara l'asseveració de Galbraith segons la qual els individus acabam entenent el benestar segons la major o menor possibilitat de consumir. Al fil d'aquesta qüestió, i pel seu interès, es reproduïx part de l'article "Enfocaments, teories i nous rumbos del concepte qualitat de vida. Una revisió aplicada per a Amèrica Llatina des de la sostenibilitat" del sociòleg Óscar Mauricio Espinosa Hainaut:

Al costat del desenvolupament sostenible, el terme qualitat de vida ha estat àmpliament difós i acollit en l'últim lustre. Considerant la substantiva manera en què s'ha incorporat en discursos de diversa índole, la present reflexió procura ser un acostament conceptual i crític al que usualment s'entén com a qualitat de vida [...], el seu sentit bàsic i la multiplicitat de perspectives que l'aborden, [...] el que és sostenible, el benestar, el desenvolupament i, principalment, la societat de consum.

Benauradament, actualment, hi ha unanimitat almenys compartida pels estudiosos de l'economia pública, quant al fet que el concepte de qualitat de vida va molt més enllà de la major o menor possibilitat de consumir per part de l'individu. Essent així, el gestor públic ha de comptar amb els mitjans d'anàlisi adequats per poder avaluar les conseqüències de la

implementació de determinades polítiques en l'àmbit d'aquest sector. Disposar d'un indicador sintètic de qualitat de vida també pot constituir la base idònia de la qual partir quan el que es desitgi també sigui corregir possibles desequilibris en termes de redistribució de renda i de riquesa, ja sigui a escala personal o territorial.

Referències bibliogràfiques

- Ekelund, Robert B. jr.; Héber, Robert F. *Història de la teoria econòmica i el seu mètode*. McGraw-Hill (1992).
- Albi, Emilio; González-Páramo, JM.; Zubiri, Ignacio. *Economia pública*. Ariel Economia (2000).
- Gómez, María; Sabeh, Eliana N. *Qualitat de vida. Evolució del concepte i la seva influència en la investigació i la pràctica*.
- Espinosa Hainaut, Oscar Mauricio. *Enfocaments, teories i nous rumbs del concepte qualitat de vida. Una revisió aplicada per a Amèrica Llatina des de la sostenibilitat*.
- *Informe sobre el desenvolupament humà 2000 de l'Organització de les Nacions Unides*.
- Serrano, M.; Alcover, B. *L'Índex de desenvolupament humà a Balears. Aplicació de la metodologia de càlcul de l'IDH elaborat per l'Organització de les Nacions Unides a les comunitats autònomes espanyoles*. Govern de les Illes Balears (2000).
- Badenes Pla, N.; López Laborda, N.; Onrubia Fernández, J. "Efectes redistributius i sobre el benestar social del tractament de les càrregues familiars en el nou IRPF". *FUNCAS, Document de Treball*, núm. 167/2001.
- Spadaro, A. "Models de Microsimulació i Anàlisi de les polítiques redistributives en un marc europeu". *Hisenda Pública Espanyola*, núm. 154 (2000a).
- Bourguignon, F.; Spadaro, A. "Redistribution et incitation au travail: une application simple de la fiscalité optimale". *Revue Economique*, vol 51 núm. 3 (2000).
- *Despesa pública per al benestar social*. Grup Financer Bancomer. Setembre 1999.
- Lambert, P.J.; Yitzhaki, S. "Equity, equality and welfare". *European Economic Review*, 39, 1995

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Hisenda i Pressuposts